

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การศึกษาผลการเข้าร่วม โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
กรณีศึกษา ตำบลช้างกลาง กิ่งอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

A Study of Farmer's Career Rehabilitation After Two Years Moratorium on Dept Scheme
: A Case of Tambon Changklang, Amphur Changklang, Nakhon Si Thammarat.

T097862

โดย

นางสาวสุนทรพรรณ กำปันทอง

เสนอ

ปก.
๙ ๘ ๑ ๔ ๗
๒ ๕ ๑ ๖

เลขทนาย.....

เลขทะเบียน

97862

วันเดือนปี

9 Jun 2003

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. 2546

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การศึกษาปัญหาพิเศษฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ดร. ธำรงค์ เหมง โหระ อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนตรวจทานแก้ไขปัญหาพิเศษ ให้มีความถูกต้อง และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ เสาวคนธ์ เลิศกาญจนะ กรรมการปัญหาพิเศษ ที่ได้ตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนปรับปรุงปัญหาพิเศษให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตรทุกท่านที่ได้อบรม และให้วิชาความรู้ ในด้านสาขาวิชาต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลช้างกลาง กิ่งอำเภอ ช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช และคุณสกล อาภรณ์ เจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตรที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลในการทำปัญหาพิเศษในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และทุกคนภายในครอบครัว ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดี รวมถึงขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ช่วยให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หากปัญหาพิเศษฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใดผู้ศึกษาต้องขออภัย มา ณ โอกาสนี้ด้วย

สุนทรีพรรณ กำปันทอง
มีนาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
นิยามศัพท์	3
วิธีการศึกษา	4
การเก็บรวบรวมข้อมูล	4
การวิเคราะห์ข้อมูล	5
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎี	6
การตรวจเอกสาร	6
สมมติฐาน	8
ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์	8
บทที่ 3 การนำนโยบายไปปฏิบัติ	12
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายรัฐบาล ผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	12
โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี	12
โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้	15
แผนงานหลักตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตาม นโยบายรัฐบาล ผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	15
การสนับสนุนจากรัฐบาล	17
รูปแบบทางเลือกอาชีพ	17

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรอบแนวทางการดำเนินโครงการ	19
บทที่ 4 ผลการศึกษา	29
สาระสำคัญของนโยบาย	29
ผลการดำเนินงานตามนโยบายในภาพรวม	29
ผลการดำเนินงานตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย	31
ผลการดำเนินงานตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้	32
ผลการศึกษาการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยและโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในพื้นที่ตำบลช้างกลางกิ่งอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช	33
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	41
สรุป	41
ข้อเสนอแนะ	42
เอกสารอ้างอิง	44
ภาคผนวก	47
ภาคผนวก ก	48

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประเด็นการเปรียบเทียบการศึกษาผลการเข้าร่วม โครงการฟื้นฟูอาชีพ หลังการพักชำระหนี้	5
2	สาเหตุที่เกษตรกรไม่เข้าร่วม โครงการ	32
3	เพศของเกษตรกร	34
4	อายุของเกษตรกร	34
5	ระดับการศึกษา	35
6	ประเภทชั้นลูกค้าของเกษตรกร	36
7	แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	36
8	การเข้าร่วมกิจกรรมตาม โครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้	37
9	ปริมาณเงินออม	38

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	วงจรแห่งความยากจน	1
2	กระบวนการดำเนินโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้	16
3	รูปแบบทางเลือกอาชีพเพื่อการฟื้นฟูหลังการพักชำระหนี้	18
4	กรอบแนวทางการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้	20
5	ขั้นตอนการประมวลข้อมูลโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้	26
6	ขั้นตอนการประเมินเกษตรกรที่ร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้	28

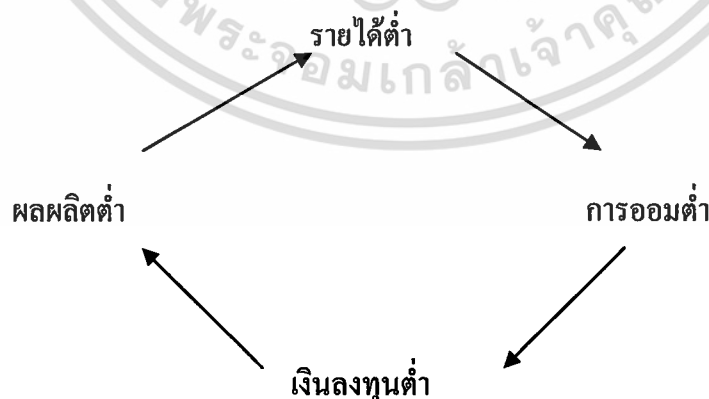
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

การพัฒนาประเทศในรอบ 30 ปีที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศขาดความสมดุล เกิดความแตกต่างระหว่างรายได้ระหว่างภาคเกษตรและนอกภาคการเกษตร ภาคเกษตรที่เคยเป็นเศรษฐกิจหลักของประเทศกลับมีบทบาทและความสำคัญลดลง เกษตรกรและคนในชนบทมีการใช้จ่ายเกินตัว ทำให้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นกลายเป็นปัญหาเรื้อรังในปัจจุบันและสมควรได้รับการแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ความยากจนของเกษตรกรเกิดขึ้นจากหลาย ๆ สาเหตุด้วยกัน ที่สำคัญ คือ งบประมาณของรัฐบาลที่มีอยู่อย่างจำกัดไม่สามารถให้ความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ความห่างไกลของที่อยู่และที่ทำกินทำให้เกษตรกรผู้ยากจนต้องใช้จ่ายด้วยค่าบริการที่สูงกว่าคนกลุ่มอื่น นอกจากนี้ การก่อกองหนี้สินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การกู้ยืมปัจจัยการผลิตการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เป็นต้น เกษตรกรต้องเสียดำค่าใช้จ่าย หรือดอกเบี้ยในอัตราที่สูง แต่ให้ผลเพียงเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก ราคาผลผลิตต่ำ รายได้จึงน้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ นำไปสู่การขาดแคลนเงินออมและเงินลงทุน จึงต้องมีการกู้ยืมและเป็นหนี้อยู่เรื่อยไป ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเป็นวัฏจักร เรียกว่า วงจรแห่งความยากจน (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 วงจรแห่งความยากจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาความไม่สามารถในการที่จะชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร รายย่อยจำนวน 2.30 ล้านราย หรือคิดเป็นร้อยละ 83 ของเกษตรกรที่กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) มาลงทุนทำการเกษตร ซึ่งมีหนี้เงินกู้รวมทั้งสิ้น 94,056 ล้านบาท จึงได้ดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยผ่านระบบ ธ.ก.ส. เพื่อให้โอกาสเกษตรกรรายย่อยเหล่านี้ได้ฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ เพิ่มการออมและปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้มีคุณภาพ และสามารถชำระหนี้ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบโครงการ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 และเพิ่มเติมโครงการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2544 โดยมีวงเงินในการดำเนินงาน ประมาณปีละ 6,000 ล้านบาท เป็นระยะเวลา 3 ปี เริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547 และได้ทำการ สนับสนุนเกษตรกรรายย่อยเหล่านี้ผ่านกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามโครงการฟื้นฟูอาชีพ เกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรทำการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างรายได้ มีเงินออมและสามารถสร้าง ฐานะตนเองให้เทียบเท่าอาชีพอื่น ๆ ในสังคม

โครงการพักชำระหนี้และฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย จะบรรลุผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีวินัยทางการเงินอย่างเข้มงวด รวมไปถึงต้องมีความเข้าใจในแนวทางและใส่ใจในการปฏิบัติ รวมทั้งตรวจสอบอย่างจริงจัง มิฉะนั้นแล้ว ระบบการเงินในชนบทอาจทวีปัญหาและลุกลามไปสู่ระดับประเทศ รวมทั้ง จะก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในสังคมจนไม่สามารถฟื้นฟูตนเองได้อีกต่อไป ทั้งยังเป็นการ สูญเสียบประมาณแผ่นดินอันเป็นเงินภาษีของประชาชน ไปโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น การศึกษา ผลการดำเนินงานของโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในระหว่างที่ยังไม่สิ้นสุด โครงการจะเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรราย ย่อยผ่านระบบ ธ.ก.ส. ตามนโยบายของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษา ผลการดำเนินโครงการ และผลการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลัง การพักชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อยในช่วง 2 ปีของการดำเนินโครงการ เพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึง ความสามารถในการเพิ่มเงินออม การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและสร้างรายได้เมื่อสิ้นสุด โครงการ ในปี 2547

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาคณาจารย์เข้าร่วม โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย จะทำให้ทราบถึง ความสามารถในการสร้างรายได้ การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การมีเงินออม รวมไปถึงแนวโน้มในการที่จะชำระหนี้ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อที่รัฐบาล หรือผู้ที่ดำเนินการใน โครงการได้นำไปพิจารณาและปรับปรุงในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาคณาจารย์ครั้งนี้เป็นการศึกษาคณาจารย์เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของเกษตรกรในท้องที่ตำบลช้างกลาง กิ่งอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในช่วง 2 ปีของการดำเนินโครงการเพื่อประเมินผลความสำเร็จของ โครงการเมื่อสิ้นปีที่ 3 การศึกษาประกอบด้วยลักษณะของโครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้ การประเมินผลการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรว่ามีความเปลี่ยนแปลงในส่วนของการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การสร้างรายได้และมีเงินออม รวมไปถึง โอกาสที่เกษตรกรจะสามารถชำระหนี้ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการในปี 2547

นิยามศัพท์

เกษตรกรรายย่อย หมายถึง เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เป็นลูกค้าและใช้บริการเงินกู้โดยตรงกับ ธ.ก.ส. หรือเป็นเกษตรกรที่รับภาระหนี้สินแทนเกษตรกรลูกค้า ในฐานะผู้ค้ำประกัน หรือ ในฐานะทายาทโดยธรรม ก่อนวันที่ 1 เมษายน 2544 มีภาระหนี้เงินกู้คงเหลืออยู่กับ ธ.ก.ส. ไม่เกิน 100,000 บาท และไม่เคยถูก ธ.ก.ส. ดำเนินคดีในฐานะผู้กู้มาก่อน ทั้งนี้ ไม่นับรวมภาระหนี้เงินกู้ตามโครงการที่เป็นนโยบายของรัฐบาลและไม่นับรวมดอกเบี้ยเงินกู้

พักชำระหนี้ หมายถึง การได้รับการพักชำระหนี้เงินกู้โดยไม่ต้องชำระทั้งเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้ตามชั้นลูกค้าที่เป็นอยู่ก่อนเข้าร่วมโครงการ และได้รับสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับจากโครงการตามผู้เข้าร่วมโครงการพึงได้รับทุกประการ เป็นเวลา 3 ปี

ลดภาระหนี้ หมายถึง การได้รับการชดเชยดอกเบี้ยจากรัฐบาลในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี เป็นเวลา 3 ปี และได้รับสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับจากโครงการตามที่มีผู้เข้าร่วมโครงการพึงได้รับทุกประการ เช่นเดียวกับการพักชำระหนี้

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ธ.ก.ส. หมายถึง สถาบันการเงินซึ่งเป็นธนาคารของรัฐบาล จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งให้เงินกู้แก่เกษตรกร และการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งกลุ่มเกษตรกรด้วย

ฟื้นฟูอาชีพ หมายถึง การเข้าร่วมทำกิจกรรมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การสร้างรายได้และเพิ่มการออม ตามกรอบและแนวทางของโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ เพื่อให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถชำระคืนเงินกู้คืน ธ.ก.ส. ได้ เมื่อสิ้นสุดโครงการ

การออม หมายถึง การที่เกษตรกรมีกระแสเงินสดของครัวเรือนเป็นบวก และเก็บเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการหรือเก็บไว้เป็นทุนสำรองของครอบครัว โดยเงินส่วนที่เก็บไว้จะหักจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนแล้ว

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ ประกอบด้วยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และผลการดำเนินกิจกรรมของเกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยและผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนอื่น ๆ เพื่ออธิบายลักษณะรูปแบบและขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ และผลได้ที่เกิดจากการเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เกษตรกรจะสามารถออมเงินได้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมถึงโอกาสที่จะสามารถชำระหนี้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยจะทำการศึกษาจากเกษตรกรชาวสวนยางพารา ตำบลช้างกลาง กิ่งอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสัมภาษณ์จะใช้แบบสอบถาม ซึ่งจะมีรายละเอียดแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลทุกข้อมูมิ ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากวารสารและสิ่งพิมพ์ห้องสมุดของสภาวิจัยแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หอสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พรรคไทยรักไทย หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานเอกชน อินเทอร์เน็ต และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ได้รับการอนุเคราะห์ จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของโครงการ ลักษณะการดำเนินงาน ความเป็นมา รูปแบบของการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงโครงการและแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในรูปแบบอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป MINITAB ซึ่งข้อมูลจะได้จากกรเก็บแบบสอบถาม เพื่อทำการทดสอบสมมุติฐานที่วางไว้
2. ใช้การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ โดยกำหนดประเด็นการเปรียบเทียบไว้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ประเด็นการเปรียบเทียบการศึกษาผลการเข้าร่วม โครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้

ก่อนการเข้าร่วมโครงการ	หลังการเข้าร่วมโครงการ
1. สภาพการเป็นหนี้ค้างชำระ	1. ความสามารถในการใช้หนี้ค้างชำระ
2. รายได้สุทธิเดิม = รายได้รวม – รายจ่ายรวม	2. รายได้สุทธิใหม่
3. เงินออมเดิม	3. เงินออมใหม่

3. นำผลการศึกษาในข้อ 2 มาวิเคราะห์ถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ เมื่อสิ้นสุดโครงการโดยพิจารณาจากปริมาณเงินออม ปัญหาและอุปสรรครวมถึงแนวทางในการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎี

การตรวจเอกสาร

นิพนธ์ พัวพงศกร (2530) ได้ศึกษาเรื่องสัญญาเงินกู้ พฤติกรรม และอัตราดอกเบี้ยของตลาดสินเชื่อในระบบในชนบทไทย พบว่าเกษตรกรที่สามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินมีฐานะดีกว่าเกษตรกรที่กู้เงินจากนอกระบบ ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้กู้เงินมี 2 ประเภท คือ เป็นผู้มีฐานะยากจนไม่มีใครยอมให้กู้เงิน และเกษตรกรที่มีเงินออมมากพอไม่ต้องกู้เงิน สินเชื่อในระบบสามารถตอบสนองความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรได้บ้าง แต่ยังไม่อาจทดแทนแหล่งเงินกู้นอกระบบได้อย่างสมบูรณ์ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น การกู้เงินจากสถาบันการเงินมีค่าเสียหายสูงไม่สามารถกู้ได้ยามเจ็บป่วย หรือฉุกเฉิน เป็นต้น

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) ได้ศึกษาบทบาทของ ธ.ก.ส. กับการดำเนินงานด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตรพบว่า ธ.ก.ส. ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากนโยบายสินเชื่อแบบดั้งเดิม นั่นคือการกำหนดดอกเบี้ยต่ำสุดเพื่อให้พออยู่ได้เท่านั้น นอกจากนี้รัฐบาลยังใช้ ธ.ก.ส. เป็นช่องทางในการแสดงบทบาทที่เอื้ออาทรอย่างสุดซึ้งกับเกษตรกร ทำให้การแสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุดของ ธ.ก.ส. เป็นไปได้ยาก และในขณะเดียวกันเป้าหมายการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ก็อยู่ในลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างการสนองนโยบายรัฐบาลในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร และการประคับประคองตัวเองให้อยู่รอดในทางการเงิน

มรกต กันทะมา (2531) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัยที่มีผลในการชำระคืนเงินกู้ ได้แก่ รายได้ และอัตราส่วนระหว่างหนี้สินต่อทรัพย์สิน ส่วนปัจจัยเจตจำนงในการชำระคืนมีผลเพียงเล็กน้อย สาเหตุหลักที่เกษตรกรชำระคืนเงินกู้เนื่องจากต้องการกู้เงิน ธ.ก.ส. ต่อไปเพราะมีอัตราดอกเบี้ยที่ถูกกว่าแหล่งเงินกู้อื่น ส่วนสาเหตุของการไม่ชำระคืน คือ ข้นตอนที่ยุ่งยาก และราคาผลผลิตที่ตกต่ำ

กัลยา ไทวิศิษฐ์ชัย (2535) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในรอบปีบัญชี 2533 พบว่า ปัจจัยที่มีผลในการชำระคืนสินเชื่อในทางบวก คือ รายได้สุทธิจากการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เลี้ยงโคนม และรายได้จากการเกษตรอื่น ๆ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อในเชิงลบ คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในครัวเรือน

กัมปนาท เพ็ญสุภา (2536) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรปลูกข้าว ช.ก.ส. ในอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร พบว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและปริมาณเงินกู้มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินกู้ค้างชำระ และจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินกู้ค้างชำระ พบว่าปริมาณรายได้จากการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการบริโภค และปริมาณเงินกู้มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินกู้ค้างชำระ

ยุวดี พุตุระกุล (2539) ได้ทำการศึกษาการชำระคืนสินเชื่อของเกษตรกรปลูกข้าว ช.ก.ส. ในจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ด พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์จะนำเงินกู้เพื่อรอการขายผลผลิตทางการเกษตร และเงินกู้จากแหล่งที่มีไร่สถาบันการเงินมาชำระหนี้ ในสัดส่วน ร้อยละ 57.14 ในขณะที่นำรายได้จากการผลิตมาชำระหนี้ร้อยละ 38.10 ส่วนเกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ดจะนำรายได้จากการผลิตมาชำระหนี้ ร้อยละ 68.97 และนำเงินกู้เพื่อรอการขายผลผลิตและเงินกู้จากแหล่งที่มีไร่สถาบันการเงินมาชำระหนี้เพียง ร้อยละ 24.14 เท่านั้น

มงคล การดี (2541) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว ช.ก.ส. สาขาแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว ช.ก.ส. ได้แก่ เพศชาย ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การชลประทาน ภัยธรรมชาติ และความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพการเกษตร สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการค้างชำระหนี้เงินกู้กับ ช.ก.ส. ได้แก่ เกษตรกรไม่สามารถที่จะกู้เงินเพื่อการผลิตในปีต่อไปได้ จึงต้องหันไปพึ่งพิงเงินกู้นอกระบบ การประกอบการเกษตรประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การขาดแคลนแหล่งน้ำใช้ในการเกษตร และเกษตรกรไม่มีความรู้ทางการเกษตรเท่าที่ควร โดยได้เสนอแนวทางแก้ไข คือ ช.ก.ส. ควรผ่อนอายุการชำระหนี้ตามความจำเป็นและไม่คิดดอกเบี้ย แล้วให้สินเชื่อในฤดูกาลผลิตต่อไป ในขณะเดียวกัน ควรจัดให้พนักงานสินเชื่อเป็นผู้คอยเสนอแนะ และกำกับการผลิต ตลอดจนมีการแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

อำนาจ ทองเบ็ญญ์ (2543) ศึกษาการพัฒนานโยบายแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกร พบว่านโยบายที่มีมาจากการเรียกร้องของเกษตรกรที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุน และภาครัฐ ได้มองเห็นว่านโยบายจะส่งผลถึงผลลัพธ์ทางการเมืองของตน จึงได้กำหนดคนนโยบายโดยใช้กลไกของรัฐที่มีอยู่เดิมมาดำเนินการ และมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายตามระเบียบหลักเกณฑ์ของนโยบายตามสถานการณ์การเรียกร้องนั้น โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายเพื่อรักษาหรือสงวนที่ดินของเกษตรกรไว้ ตามนโยบายแก้ไขปัญหานี้สินนอกระบบ ส่วนการจำหน่ายหนี้สูญและการปรับปรุงหนี้ตามนโยบายแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกรขึ้นอยู่กับหน่วยงานของรัฐ และการผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนการชำระหนี้ตามนโยบายที่เกิดจากการเรียกร้องของกลุ่มเกษตรกร สำหรับโครงสร้างและขั้นตอนการดำเนินงานของนโยบายจะบริหารงานในรูปแบบของ คณะกรรมการ และอนุกรรมการ ตามลำดับ

สมมติฐาน

1. การดำเนินโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้จะช่วยให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพสามารถสร้างรายได้และทำให้เกิดการออม จนสามารถชำระหนี้ ธ.ก.ส. ที่มีอยู่ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ

2. การติดตามอย่างใกล้ชิดของหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการจะทำให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้และเงินออมได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์

ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัจจัยหลายประการที่กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่

ลักษณะของนโยบาย

ลักษณะบางประการของนโยบายมีส่วนในการกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายนั้น ๆ ลักษณะดังกล่าว ได้แก่

1. ประเภทของนโยบาย ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีส่วนในการกำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของนโยบายจะแตกต่างกันออกไปตามประเภทของนโยบายนั้น ๆ

2. ผลประโยชน์สัมพัทธ์ของนโยบายนั้น ๆ ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายอีกปัจจัยหนึ่ง คือ น้ำหนักของผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่นโยบายนั้น จะผลักดันให้เกิดขึ้นมา รวมถึงความแพร่หลายของการรับรู้ว่ามีประโยชน์มากกว่านโยบายอื่น ๆ ที่มีอยู่อย่างน้อยเพียงใด

3. ความสอดคล้องกับค่านิยมที่มีอยู่ ประสบการณ์ที่ผ่านมา และความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. ความเป็นไปได้ในการทดลองปฏิบัติความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายบางส่วนจะขึ้นอยู่กับว่านโยบายนั้นสามารถนำมาทดลองปฏิบัติในลักษณะของการทดลองก่อนหรือไม่ นโยบายที่สามารถนำมาทดลองปฏิบัติก่อน จะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่า

5. ความเห็นผลได้ของนโยบายนั้น นโยบายที่สามารถส่งผลที่สามารถเห็นได้ชัดเจนจะมีโอกาสในการประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติมากกว่านโยบายที่สามารถชี้ให้เห็นผลที่ชัดเจนได้

6. คุณภาพของการส่งข้อมูลย้อนกลับ การควบคุมดูแลและประเมินผลนโยบายอย่างสม่ำเสมอ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของนโยบายนั้น

วัตถุประสงค์ของนโยบาย

การมีตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของนโยบาย เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของนโยบายนั้น ๆ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความสอดคล้องกันของวัตถุประสงค์ ความยากง่ายในการรับรู้วัตถุประสงค์ ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของนโยบาย ความเที่ยงตรง และชัดเจนของข่าวสารที่มีไปยังผู้ปฏิบัติ

ความเป็นไปได้ทางการเมือง

สิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่ควรมองข้าม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นไปได้ของนโยบายนั้น การเจรจาระหว่างรัฐบาลกับเอกชน เนื่องจากความสำเร็จของนโยบายขึ้นกับการสนับสนุนของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องมีการเจรจา เพื่อทำความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ

ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี

ลักษณะที่ควรให้ความสนใจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี คือ นโยบายไม่ควรมีความยุ่งยากซับซ้อน มีผู้ดำเนินการไม่มากนักจะมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง ทฤษฎีที่เชื่อถือได้ ลักษณะของเทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติต้องสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมที่จะน่านโยบายไปปฏิบัติ

ความเพียงพอของทรัพยากร

นโยบายที่จะประสบความสำเร็จต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอทั้งกำลังเงินและกำลังคน มิฉะนั้นก็จะปรากฏอยู่แค่ในกระดาษเท่านั้น ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมาก คือ การสนับสนุนด้านการเงิน กำลังคนและคุณภาพของบุคลากร ปัจจัยทางการบริการหรือวัสดุอุปกรณ์

ลักษณะของหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ

โครงสร้างของหน่วยงานมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ประเภทของหน่วยงาน ต้องเป็นหน่วยงานที่พร้อมทุกด้านและพร้อมที่จะสนับสนุนนโยบายนั้น โครงสร้าง และสายการบังคับบัญชา เพราะการควบคุมบังคับบัญชาเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับนโยบาย การบังคับบัญชาที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและมีความรวดเร็วจะมีผลที่จะทำให้นโยบายมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง

ทัศนคติของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ลักษณะทางทัศนคติอาจส่งผลถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ เพราะนโยบายอาจถูกนำไปปฏิบัติอย่างเต็มใจหรือไม่เต็มใจ

กลไกภายในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำไปปฏิบัติ

ลักษณะสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ

1. จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพราะยังมีหน่วยงานที่ต้องเกี่ยวข้องกันมากก็จะมีปัญหาเรื่องการประสานงานมากขึ้น
2. จำนวนจุดตัดสินใจในแต่ละนโยบาย มีจำนวนจุดตัดสินใจที่มากน้อยต่างกันถึงจำนวนจุดตัดสินใจมากความล่าช้าก็จะมีมากขึ้นทำให้โอกาสในการที่นโยบายจะประสบความสำเร็จมีน้อยลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรอบแนวความคิดรวบยอด

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบของผลการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ระหว่างก่อน และหลังการเข้าร่วมโครงการ และศึกษาถึงผลการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรว่าเมื่อเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแล้วจะสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต สร้างรายได้และมีเงินออมจนสามารถชำระหนี้คืน ธ.ก.ส. ได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา และวิเคราะห์ผลจากกรณีศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินถึงความสำเร็จของโครงการในภาพรวมว่าจะสามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้จริงเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือเป็นเพียงนโยบายที่เสียเปล่าเพราะประสบความล้มเหลวโดยสิ้นเชิง รวมไปถึงการหาแนวทางการปรับปรุงรูปแบบของโครงการในช่วงระยะเวลาที่เหลืออยู่ และเพื่อแสวงหารูปแบบการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การนำนโยบายไปปฏิบัติ

โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายรัฐบาล ผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

การดำเนินงานตามนโยบายพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี เพื่อแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอย่างเร่งด่วน มีการวางระบบการฟื้นฟูและให้ความช่วยเหลือปรับโครงสร้างการผลิตอย่างครบวงจร รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงการคลัง โดย ธ.ก.ส. จัดทำโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้สินให้แก่เกษตรกรรายย่อย และได้มอบหมายให้กระทรวงและสหกรณ์ดำเนินการ โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ นับเป็นการช่วยเหลือฟื้นฟูเกษตรกรรายย่อยอย่างเป็นระบบเพื่อให้มีรายได้และเงินออมเพิ่มมากขึ้น คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 และวันที่ 1 พฤษภาคม 2544 ได้ให้ความเห็นชอบโครงการดังกล่าวตามลำดับ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี

หลักการและเหตุผล

เกษตรกร ส่วนใหญ่ที่กู้เงินจาก ธ.ก.ส. จัดเป็นเกษตรกรรายย่อยและไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน รัฐบาลจึงกำหนดหลักการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ไม่มีความสามารถเพียงพอในการชำระหนี้แก่ ธ.ก.ส. อันเนื่องมาจากเหตุสุจริตและจำเป็น โดยได้รับการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้เป็นเวลา 3 ปี ให้แก่เกษตรกรรายย่อยที่ยังพยายามรักษาวินัยในการชำระหนี้แก่ ธ.ก.ส. และยังมีศักยภาพในการขยายการผลิตต่อไป การช่วยเหลือลูกค้าดังกล่าวจะต้องเป็นไปภายใต้หลักการวินัยทางการเงินและการคลัง เพื่อให้มีการใช้เงินของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นภาระกับผู้เสียภาษีน้อยที่สุด โดยให้ ธ.ก.ส. งดเรียกดอกเบี้ยจากลูกค้าที่เข้าพักชำระหนี้และลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี แก่ผู้ที่ยังชำระหนี้ กับธนาคารต่อไป ทั้งนี้ รัฐบาลจะชดเชยรายได้ดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี แก่ ธ.ก.ส. แทนผู้ที่ไม่ขอพักชำระหนี้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการจะไม่เกินในวงเงินปีละ 6,000 ล้านบาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยได้มีโอกาสฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพ และปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของครัวเรือนให้ดีขึ้น
2. เพื่อลดภาระหนี้สินเกษตรกรรายย่อย และเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการ
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการฟื้นฟูอาชีพ การบริหารจัดการและการออมเงิน

หลักเกณฑ์

โครงการกำหนดทางเลือกให้แก่เกษตรกรลูกค้ำเป็น 2 ทางเลือก คือ การพักชำระหนี้และการลดภาระหนี้ โดยให้เกษตรกรลูกค้ำสามารถตัดสินใจเข้ารับความช่วยเหลือตามทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงภาระหนี้และขีดความสามารถในการชำระหนี้ของตนเอง

การดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีสมเจตนารมณ์ของรัฐบาล ธ.ก.ส. ได้กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกลูกค้ำ การคัดเลือกลูกค้ำผู้มีสิทธิเข้าร่วมการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ ให้สาขาดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 ณ สิ้นวันที่ 30 มีนาคม 2544 ซึ่งเป็นวันปิดบัญชีประจำปี ธ.ก.ส. ภายหลังจากหลังการจัดชั้นลูกค้ำ เครื่องคอมพิวเตอร์จะทำการเลือกลูกค้ำที่มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการโดยอัตโนมัติ และจัดพิมพ์ทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิ เพื่อใช้เป็นเอกสารในการนำไปสอบถามความประสงค์ และแจ้งความประสงค์ขอพักชำระหนี้ หรือขอลดภาระหนี้ของลูกค้ำเบื้องต้น

- 1.2 จัดประชุมกลุ่มลูกค้ำเพื่อให้พนักงานชี้แจงหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ตลอดจนหลักเกณฑ์วิธีดำเนินการของโครงการ และให้บันทึกรายงานการประชุมกลุ่มลูกค้ำ โดยให้ลูกค้ำทุกรายที่เข้าร่วมประชุมลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุม ไว้เป็นหลักฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 หลังจากประชุมชี้แจงจนลูกค้าเข้าใจดีแล้ว ให้ลูกค้าแสดงความประสงค์ว่า ต้องการพักชำระหนี้หรือลดภาระหนี้ (ไม่ขอพักชำระหนี้) เมื่อทราบความประสงค์ของลูกค้าแล้ว ให้กลุ่มลมมติรับรองลูกค้าทุกรายที่ขอพักชำระหนี้ ว่ามีเหตุสุจริตและจำเป็น สมควรให้พักชำระหนี้ ได้โดยถือเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนลูกค้าที่มาประชุม และให้ลูกค้าลงลายมือชื่อในทะเบียน รายชื่อผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ กรณีที่กลุ่มไม่รับรองให้ถือว่าลูกค้า รายนั้น ไม่มีสิทธิพักชำระหนี้ สำหรับลูกค้าที่ไม่มาประชุม ให้กลุ่มลมมติรับรองว่าจะให้พักชำระหนี้ หรือไม่ และลูกค้ารายที่กลุ่มมีมติให้พักชำระหนี้จะต้องมาติดต่อ ธ.ก.ส. ด้วยตนเองเพื่อลงชื่อใน แบบแสดงความประสงค์พักชำระหนี้ (เพิ่มเติม) ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544

2. การสอบสวนข้อมูล

2.1 พนักงาน ธ.ก.ส. จะทำการสอบสวนข้อมูลฟื้นฟูการประกอบอาชีพ สอบสวน ถึงเหตุสุจริตและจำเป็นที่ต้องขอพักชำระหนี้ (กรณีตั้งใจปิดพริ้วไม่ชำระหนี้ไม่ได้รับการ คัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการ โดยหัวหน้ากลุ่มลูกค้าเป็นผู้ให้ความเห็นประกอบการ พิจารณา) มูลเหตุความเสียหาย ระดับความเสียหาย ภาระหนี้ของหนี้เปรียบเทียบกับรายได้ ค่าใช้จ่าย และ ช่วยวางแผนฟื้นฟูการประกอบอาชีพตลอดระยะเวลาพักชำระหนี้ (ผลิตแบบเดิม ปรับปรุง หรือ ปรับเปลี่ยนการผลิต) การตัดสินใจในการทำการผลิตให้ขึ้นอยู่กับตัดสินใจของลูกค้า

2.2 จัดทำประมาณการผลิตรกระแสเงินสด โดยต้องจัดทำตลอด 4 ปี เพื่อทราบ ความสามารถในการชำระหนี้หลังจากสิ้นสุดโครงการ

2.3 จัดทำแผนการออมโดยใช้ข้อมูลจากประมาณการกระแสเงินสด ซึ่งกำหนดให้ ลูกค้าออมอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเงินสดยกไป หากคำนวณแล้วมีเศษ ไม่ครบ 100 บาท ให้ตัดทิ้ง

3. การเปลี่ยนแปลงกำหนดชำระ

3.1 เมื่อพิจารณาประมาณการกระแสเงินสดและแผนฟื้นฟูการประกอบอาชีพ พบว่าหนี้ที่ขอพักชำระหนี้ไม่เป็นภาระหนี้หนัก หากลูกค้าสามารถชำระดอกเบี้ยค้างเดิมที่มีอยู่นั้น ได้โดยเร็วภายใน 1-3 ปี ให้นำต้นเงินตามบัญชีเดิมมากำหนดงวดใหม่ได้ (ยกเว้นหนี้ที่ใช้ หลักประกันลูกหนี้ร่วมต้องกำหนดชำระเพียงงวดเดียว)

3.2 เมื่อพิจารณาจากประมาณการกระแสเงินสดและแผนการฟื้นฟูการประกอบ อาชีพแล้ว เห็นว่าหนี้เป็นภาระหนัก ไม่สามารถชำระได้เร็ว ให้นำต้นเงินตามบัญชีเดิมมากำหนด ชำระคืนใหม่ (ต้องกำหนดชำระเพียงงวดเดียว) และนำเฉพาะดอกเบี้ยเดิมไปรวมเป็นบัญชีใหม่แล้ว กำหนดชำระตามความเหมาะสม (ห้ามนำต้นเงินไปรวมบัญชี)

โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้กับ ธ.ก.ส. ได้รับการฟื้นฟูอาชีพ ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และส่งเสริมการออมให้สามารถที่จะชำระหนี้และขยายการผลิตต่อไปได้หลังจากครบกำหนดการพักชำระหนี้แล้ว

เป้าหมาย

เกษตรกรรายย่อยที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. ที่สมัครใจขอพักชำระหนี้และได้รับการอนุมัติจาก ธ.ก.ส. พร้อมทั้งได้ลงนามในข้อตกลงแนบท้ายสัญญากู้ยืมเงินแล้ว

ระยะเวลาโครงการ

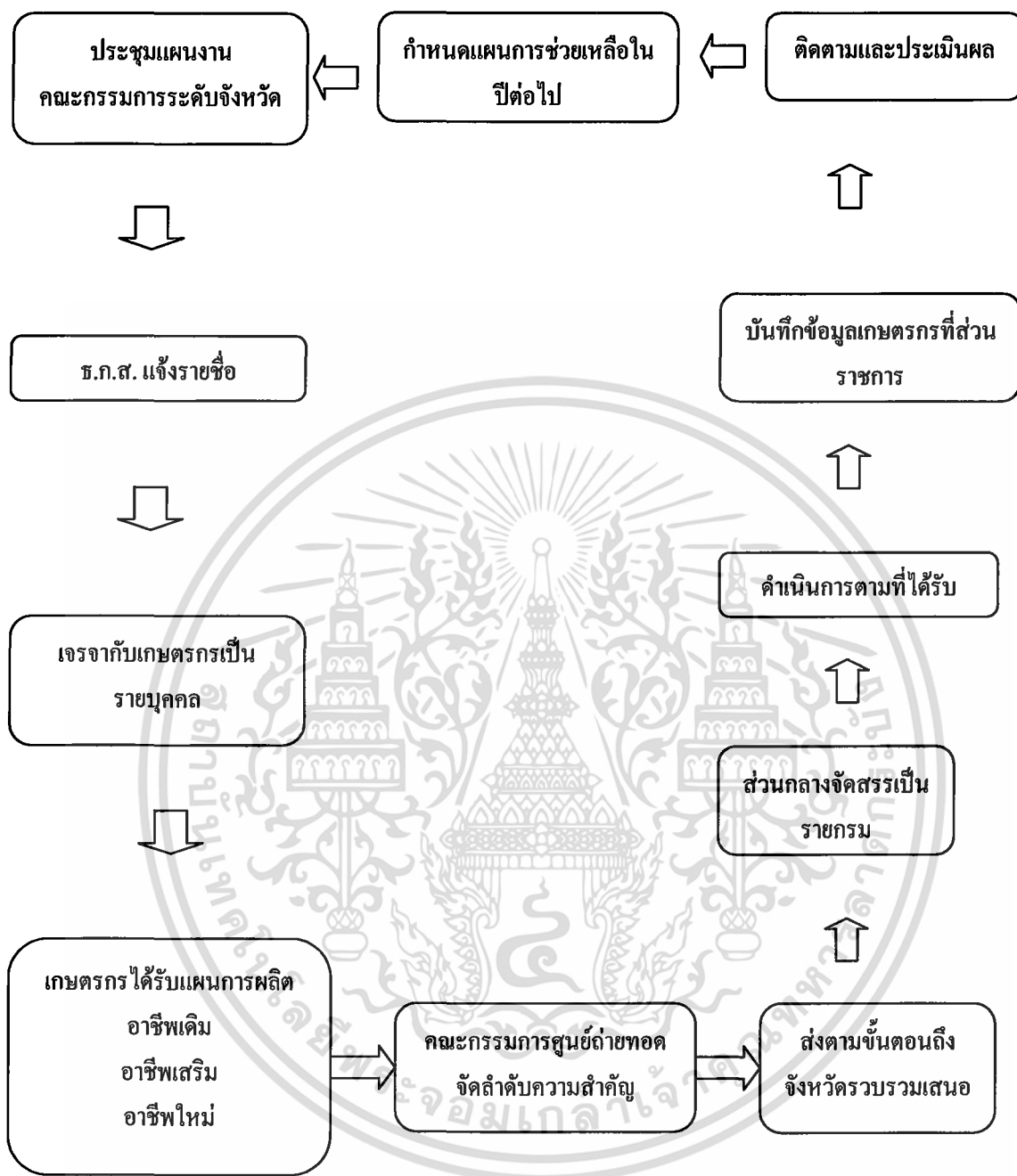
รวม 3 ปี ตั้งแต่ปี 2544-2547

แผนงานหลักตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาล ผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ในการดำเนินการตามโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี ตามนโยบายรัฐบาลนั้น ได้กำหนดแผนงานหลักตามโครงการ จำนวน 7 แผนงานดังนี้ (ภาพที่ 2)

1. แผนการประชาสัมพันธ์
2. แผนการประชุมชี้แจงและรับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
3. แผนงานหลักการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
4. แผนการติดตามและแนะนำกำกับเกษตรกรในโครงการ
5. แผนการประเมินผลความสำเร็จของเกษตรกรในโครงการร่วมกับส่วนราชการ
6. แผนสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ
7. แผนสนับสนุนการตลาดของเกษตรกรในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
ที่มา: (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสนับสนุนจากรัฐบาล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะสนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วน (เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เป็นต้น) แล้วแต่รูปแบบการทำเกษตร ตลอดจนการปรับปรุงบำรุงดินและการแก้ไขปัญหาดินต่าง ๆ และการถ่ายทอดความรู้ในการประกอบอาชีพใหม่

กรอบงบประมาณดำเนินงานปี 2545

คณะกรรมการกำกับดูแลติดตามการดำเนินการตามนโยบายพักการชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ได้พิจารณาเรื่องการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ เห็นควรให้ส่วนราชการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการเรื่อง แผนงาน งบประมาณ และการบริหารจัดการ โดยมอบให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระดับจังหวัด จัดสรรตามความต้องการของเกษตรกร โดยปรับลดงบประมาณปี 2545 ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ มาตั้งไว้ที่สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมวงเงิน 1,534,512,000 บาท

รูปแบบทางเลือกอาชีพ

รูปแบบทางเลือก คือ เพื่อการยังชีพ เน้นอาชีพเดิมให้อยู่ได้ ทำมาหากินสามารถประหยัดค่าใช้จ่าย และทำอาชีพใหม่ โดยจะเน้นการทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งมี 4 รูปแบบ (ภาพที่ 3) คือ

1. พืชและประมง
2. พืชและปศุสัตว์
3. ประมงและปศุสัตว์
4. พืช ปศุสัตว์และประมง

กรอบแนวทางการดำเนินโครงการ

ร.ก.ส. จัดทำบัญชีรายชื่อเกษตรกรลูกค้ากลุ่มเป้าหมายการขอพักชำระหนี้พร้อมรายละเอียด โดยสำนักงาน ร.ก.ส. จังหวัดส่งบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้ประสงค์เข้าร่วมโครงการให้เกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานอำนวยการและประสานงานโครงการระดับจังหวัด

1. การดำเนินงานในระดับจังหวัด มีกระบวนการดังนี้

1.1 คณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ระดับจังหวัด ดำเนินการกำกับดูแลการดำเนินงานในพื้นที่ ติดตามประเมินผล ชี้แจงแนวทางการดำเนินงาน และให้การฝึกอบรมคณะกรรมการของศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

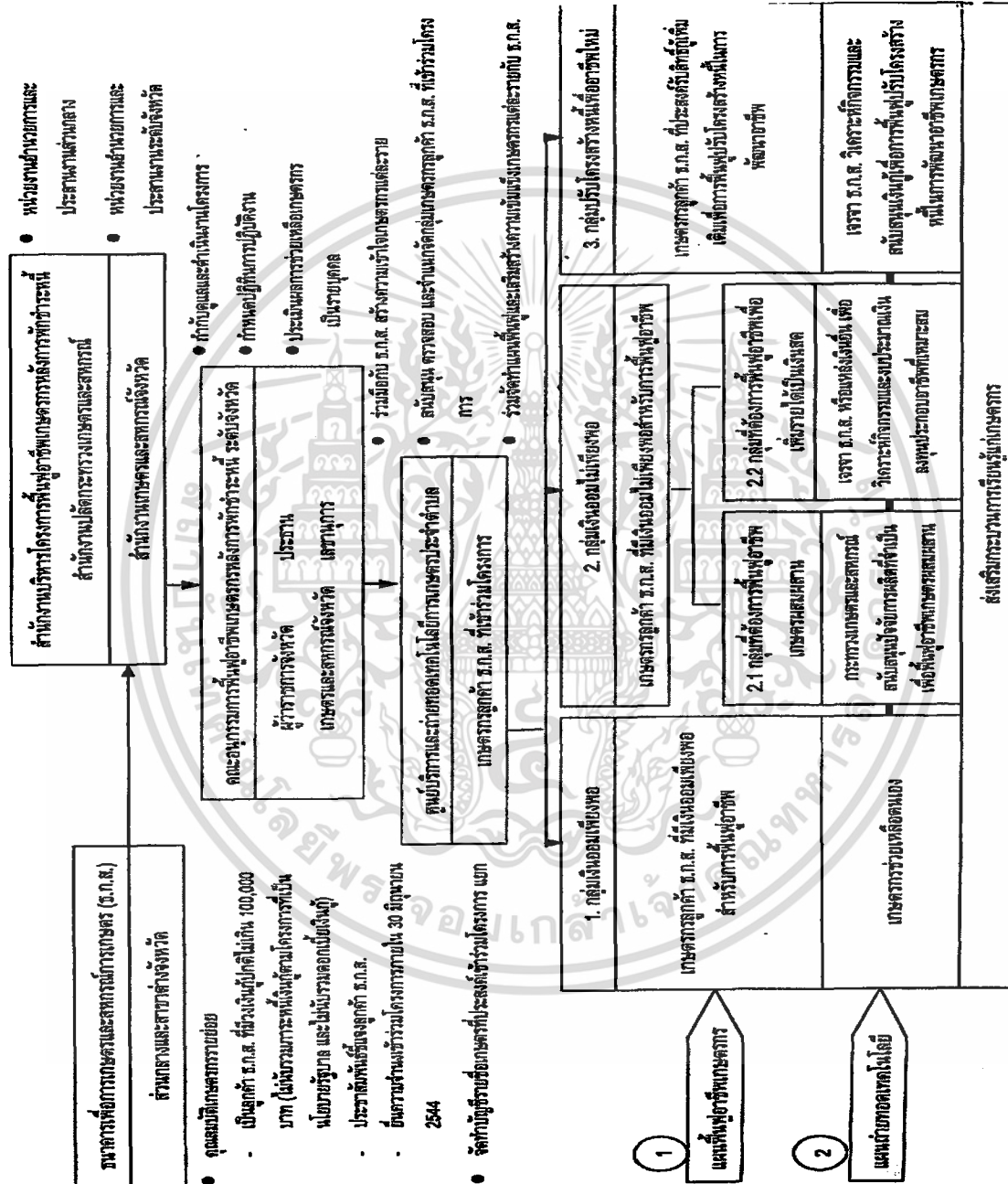
1.2 คณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระดับจังหวัด มอบหมายให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระดับอำเภอ และหรือสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับประชุมตำบลที่มีเกษตรกรร่วม โครงการ ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และให้ ร.ก.ส. ชี้แจงเกษตรกรเพื่อทำความเข้าใจ ตรวจสอบจำแนกกลุ่มเกษตรกรเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเงินออมเพียงพอ กลุ่มเงินออมไม่เพียงพอ และกลุ่มปรับโครงสร้างหนี้ โดยเริ่มดำเนินการได้ทันทีที่ทราบข้อมูลจาก ร.ก.ส.

1.3 คณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระดับจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรอำเภอกำกับดูแลประสานงานให้ศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จัดทำแบบบันทึกข้อตกลงยืนยันความจำนงร่วมโครงการ ตามความสมัครใจขอรับการฟื้นฟูของเกษตรกรแต่ละราย

1.4 สำนักงานเกษตรอำเภอประสานงานให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ร่วมกับเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพและแผนถ่ายทอดเทคโนโลยี เป้าหมายการพัฒนาอาชีพเกษตรกรแก่ร่วมโครงการแต่ละรายตามลำดับความสำคัญก่อนหลังของความหมายความจำเป็นในการฟื้นฟูอาชีพที่กำหนดไว้ โดยประธานหรือผู้แทนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ที่เป็นเกษตรกรมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ ร.ก.ส. เป็นผู้ลงนามรับรอง

1.5 ผู้แทนส่วนราชการในคณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ระดับจังหวัด (เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์ ประมงจังหวัด หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง) พิจารณาสันนิษฐานทางเลือกอาชีพภายใต้แผนถ่ายทอดเทคโนโลยีและแผนการฟื้นฟูอาชีพเพื่อเสนอส่วนราชการต้นสังกัดให้ความสนับสนุน โดยหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้แทนลงนามรับรองแผนภายใต้ความต้องการเกษตรกร ทั้งนี้ ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดประมวลผลเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และนำเสนอขอสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานบริหารโครงการตามนโยบายส่วนกลาง (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 กรอบแนวทางการดำเนินงาน โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ที่มา: (ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เพื่อให้การดำเนินงานตาม โครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้เป็นไปตามนโยบาย การพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย คณะรัฐมนตรีได้พิจารณากำหนดรูปแบบและขั้นตอนการ ดำเนินงานในระดับจังหวัด ประกอบด้วย

1. การรวบรวมข้อมูลประวัติเกษตรกร
2. ขอความร่วมมือผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะประธานคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพ เกษตรกรหลังพักชำระหนี้ ระดับจังหวัด ประชุมทำความเข้าใจส่วนราชการและผู้เกี่ยวข้อง
3. ขอความร่วมมือผู้ว่าราชการจังหวัดสนับสนุนให้ ช.ก.ส. และส่วนราชการสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปฏิบัติงานในลักษณะบูรณาการการช่วยเหลือ โดยกำหนดทางเลือก ในการฟื้นฟูเพื่อการยังชีพและเพื่อสร้างอาชีพ โดยพิจารณาแบ่งเป็นกลุ่มอาชีพเดิม อาชีพเสริม อาชีพใหม่ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงปริมาณการผลิตและตลาดรองรับ
4. การลงนามของเกษตรกรเพื่อแสดงความจำนงและตัดสินใจขอรับความช่วยเหลือเป็น รายบุคคล
5. การดำเนินการช่วยเหลือตามแผนถ่ายถอดเทคโนโลยี และแผนการฟื้นฟูอาชีพนั้น เนื่องจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับงบประมาณจำกัด จึงต้องให้แต่ละศูนย์บริการ และถ่ายถอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล พิจารณาจัดลำดับก่อนหลังตามความจำเป็น กรณีไม่เพียงพอและไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรให้เสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาสันนิษฐานต่อไป
6. การติดตามผลการให้ความช่วยเหลือ ต้องบันทึกผลการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร แต่ละราย และนำผลดังกล่าวให้ ช.ก.ส. ประมวลเป็นข้อมูลเกษตรกรเพื่อติดตามผลต่อไป

รายละเอียดขั้นตอนการจัดทำคำขอสนับสนุนงบประมาณปี 2545

1. การประชุมเร่งรัดเกษตรกรและสหกรณ์จังหวัดและเกษตรจังหวัด เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดในฐานะเลขานุการคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระดับจังหวัด โดยความร่วมมือของศูนย์บริการและถ่ายถอดเทคโนโลยีเกษตรประจำตำบล บนหลักการเกษตรกร ต้องการและเป็นผลที่ตัดสินใจเอง ดำเนินการจัดทำแบบบันทึกเป้าหมายการฟื้นฟูอาชีพของ เกษตรกรแต่ละราย จำแนกตามกลุ่ม บันทึกข้อตกลงยืนยันความจำนงเข้าร่วม โครงการของเกษตรกร แต่ละราย ซึ่งศูนย์บริการและถ่ายถอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จะจัดลำดับเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ละรายที่จะได้รับการฟื้นฟูอาชีพ บันที่กรายละเอียดกิจกรรมและงบประมาณซึ่งต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปได้ตามเป้าหมายการฟื้นฟูอาชีพที่ได้รับการตรวจสอบและรับรองค่าขอซึ่งประกอบด้วย

1.1 จำนวนเกษตรกรอาชีพเดิม รูปแบบที่ต้องการพัฒนาให้ดีกว่าเดิม

1.2 จำนวนเกษตรกรอาชีพเสริม รูปแบบที่ต้องการให้ช่วยเหลือ

1.3 จำนวนเกษตรกรอาชีพใหม่ วิธีการดำเนินงานช่วยเหลือ

ส่วนราชการโดยเฉพาะส่วนราชการหลักในการฟื้นฟูอาชีพ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง ต้องพิจารณาดังนี้

1. กลุ่มอาชีพเดิม เน้นการฝึกอบรม และการสนับสนุนอุปกรณ์หรือปัจจัยเพื่อการอบรมสาธิต

2. กลุ่มอาชีพเสริม ต้องมีการเสนอทางเลือกอาชีพ โดยพิจารณาจากแผนที่การใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ภูทางเศรษฐกิจและการตลาดที่เหมาะสม

3. กลุ่มอาชีพใหม่ ให้พิจารณาเตรียมการโดยเลือกสินค้าที่มีตลาดรองรับ อาชีพด้านปศุสัตว์ (โค ไก่ นม กระบือ) หรือการประมง

ทั้งนี้ ส่วนราชการจะต้องจัดเตรียมและดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงาน เน้นเรื่องการสร้าง ความเข้าใจผู้ปฏิบัติงาน การสร้างแกนนำเจ้าหน้าที่และชุมชน การรวมกลุ่มและการถ่ายทอดเทคโนโลยีและต้องดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีในเวลาที่สุดคล้องกับการสนับสนุนปัจจัย

2. จัดทำค่าของงบประมาณปี 2545 เกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดทำค่าของงบประมาณ ปีที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระดับจังหวัด จำแนกตามกลุ่มอาชีพและกิจกรรมทางเลือกอาชีพ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามหนังสือนำเสนอเอกสารสรุปค่าขอการสนับสนุนจำแนกตามกลุ่มอาชีพ และกิจกรรมทางเลือกอาชีพ ที่จังหวัดต้องพิจารณาและควบคุมปริมาณการผลิต การบริโภคชุมชน และตลาดที่สามารถรองรับผลผลิตได้

3. พิจารณาแผนฟื้นฟูรายจังหวัดเพื่อทำแผนจัดสรรปี 2545 คณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการชำระหนี้ ส่วนกลาง จะพิจารณาอนุมัติค่าขอการสนับสนุนจำแนกตามกลุ่มอาชีพ และกิจกรรมทางเลือกอาชีพ โดยให้จัดสรรให้จังหวัดดำเนินงานและในส่วนที่ราชการผลิต หรือถ้าจังหวัดไม่สามารถดำเนินการได้ จะจัดสรรให้ส่วนราชการดำเนินงาน

4. สำนักบริหาร โครงการ พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดตามค่าขอ จากงบประมาณปี 2545 ของโครงการที่ได้รับปรับลดมาไว้ที่สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วงเงิน 1,534,512,000 บาท ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เตรียมงบกลางค่าใช้จ่ายสำรอง เพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติมวงเงิน 3,893 ล้านบาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ดำเนินการช่วยเหลือฟื้นฟูอาชีพ จังหวัดร่วมมือกับส่วนราชการดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรแต่ละราย ตามเป้าหมายและงบประมาณที่ได้รับจัดสรร พร้อมบันทึกผลการให้ความช่วยเหลือไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งสำเนามอบให้ ธ.ก.ส. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบรวบรวมเป็นข้อมูลทะเบียนเพื่อติดตามผลต่อไป และให้เกษตรกรและสหกรณ์จังหวัด รายงานผลกระทบการดำเนินงานให้คณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระดับจังหวัด และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทราบเป็นประจำทุกเดือน

6. ดำเนินการสนับสนุนการแปรรูปผลผลิต จังหวัดร่วมกับส่วนราชการ และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินการสนับสนุนและพัฒนาการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกร ภายในกิจกรรมการฟื้นฟู โดยดำเนินการในลักษณะกลุ่มสหกรณ์ เพื่อให้เอื้อต่อการสำรองผลผลิต การบริโภคในชุมชน การจำหน่ายและการตลาด

7. ดำเนินการเตรียมการและพัฒนาตลาด จังหวัด โดย ธ.ก.ส. ร่วมกับพาณิชย์จังหวัด ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล พิจารณาเตรียม การด้านการตลาดรองรับผลผลิตภายในชุมชน ภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง ภายในกิจกรรมการฟื้นฟูอาชีพ ที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง 3 ปี ตามที่จังหวัดได้ให้ความเห็นชอบ

8. การติดตามผลการฟื้นฟูอาชีพ จังหวัดร่วมกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการฟื้นฟูอาชีพภายใต้แผนปฏิบัติ ตามปฏิทินที่กำหนด และดำเนินการติดตามตรวจเยี่ยมการช่วยเหลือเกษตรกรแต่ละรายและการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยรายละเอียดการจัดทำทะเบียนข้อมูลเกษตรกรเพื่อการบริหารโครงการ ประกอบด้วย การใช้ฐานข้อมูลประวัติเกษตรกรตาม ธ.ก.ส. มาปรับข้อมูลเกษตรกรเพื่อการบริหารโครงการ และการประเมินผลจัดทำสมุดประจำฟาร์มเกษตรกรแต่ละรายเพื่อการบันทึกรายงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เข้าไปให้การสนับสนุนหรือเยี่ยมเยียน ประเมินผลความคืบหน้าของการฟื้นฟูอาชีพเป็นรายไตรมาสเพื่อประมาณเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบความคืบหน้าต่อไป

9. ดำเนินการประกาศเกียรติคุณผลสำเร็จของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล จังหวัดโดยคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ระดับจังหวัด พิจารณาดำเนินการประเมินและประกาศเกียรติคุณผลสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ระดับจังหวัดเพื่อสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม และความตั้งใจในการฟื้นฟูอาชีพตามนโยบายรัฐบาล โดยให้ดำเนินการปีละ 2 ครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. การประเมินผลการดำเนินการ โครงการ จังหวัด โดย ช.ก.ส. ร่วมกับส่วนราชการกำหนดตัวชี้วัด และประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน โครงการ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของรัฐบาล โดยกำหนดชี้วัดความสำเร็จของโครงการ ต้องประกอบด้วย รายได้ เงินออม ความสามารถในการชำระหนี้ การวัดศักยภาพในการชำระหนี้ในอนาคตของเกษตรกร ทรัพย์สินและหนี้สิน โดยการเปรียบเทียบอัตราส่วนทรัพย์สินต่อหนี้สิน

การตรวจเยี่ยมเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

เพื่อให้การฟื้นฟูการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่ร่วม โครงการพักชำระหนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย 3 ปี ของรัฐบาล ช.ก.ส. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และส่วนงานที่เกี่ยวข้องมีภารกิจสำคัญที่ต้องร่วมกันฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกร หลักสำคัญของความสำเร็จของการฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกรที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การตรวจเยี่ยมเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

1. การจัดทำสมุดบันทึก โครงการพักชำระหนี้และการบันทึกข้อมูล การจัดทำสมุดบันทึกโครงการพักชำระหนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรที่ขอพักชำระหนี้ใช้บันทึกข้อมูลแผนการประกอบอาชีพข้อมูลรายได้ รายจ่ายของครัวเรือน การได้รับการสนับสนุนการฟื้นฟูอาชีพ และการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีจากส่วนงานต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังให้พนักงาน ช.ก.ส. และส่วนงานที่เกี่ยวข้องใช้บันทึกข้อมูลการตรวจเยี่ยมการประกอบอาชีพของเกษตรกรและมีข้อมูลร่วมกันในการวางแผนสนับสนุนการฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกรในโอกาสต่อไป

2. การส่งมอบสมุดบันทึก โครงการพักชำระหนี้และการชี้แจงวิธีบันทึกข้อมูล พนักงาน ช.ก.ส. จะนัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดทำสมุดบันทึกโครงการพักชำระหนี้ พร้อมชี้แจงให้ลูกค้ำมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกันบันทึกข้อมูลการฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกรในสมุดบันทึกให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน โดยอาจขอความร่วมมือจากหัวหน้ากลุ่มลูกค้ำหรือลูกค้ำในกลุ่มมีความสามารถช่วยดูแล ช่วยเหลือการบันทึกข้อมูลของลูกค้ำในกลุ่ม จากนั้นพนักงาน ช.ก.ส. จะชี้แจงลูกค้ำที่พักชำระหนี้ให้เข้าใจรายละเอียด และวิธีการบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึกโครงการพักชำระหนี้โดยลูกค้ำจะต้องเป็นผู้บันทึกรายละเอียดรายการต่าง ๆ ที่กำหนดให้เกษตรกรบันทึก เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในการติดตามความก้าวหน้า และใช้ประเมินผลลูกค้ำที่พักชำระหนี้ ซึ่งส่วนงานต่าง ๆ สามารถให้ความช่วยเหลือหากลูกค้ำประสบปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพเมื่อเห็นว่าได้ชักชวนชี้แจงจนลูกค้ำมีความเข้าใจและสามารถบันทึกข้อมูลได้แล้วให้พนักงานมอบ

สมุดบันทึกโครงการพักชำระหนี้ให้แก่ลูกค้าที่พักชำระหนี้ รายละเอียด 1 เล่ม โดยให้ลูกค้าลงลายมือชื่อในทะเบียนรายชื่อลูกค้าผู้ขอพักชำระหนี้ เพื่อเป็นหลักฐานการรับมอบสมุดดังกล่าว

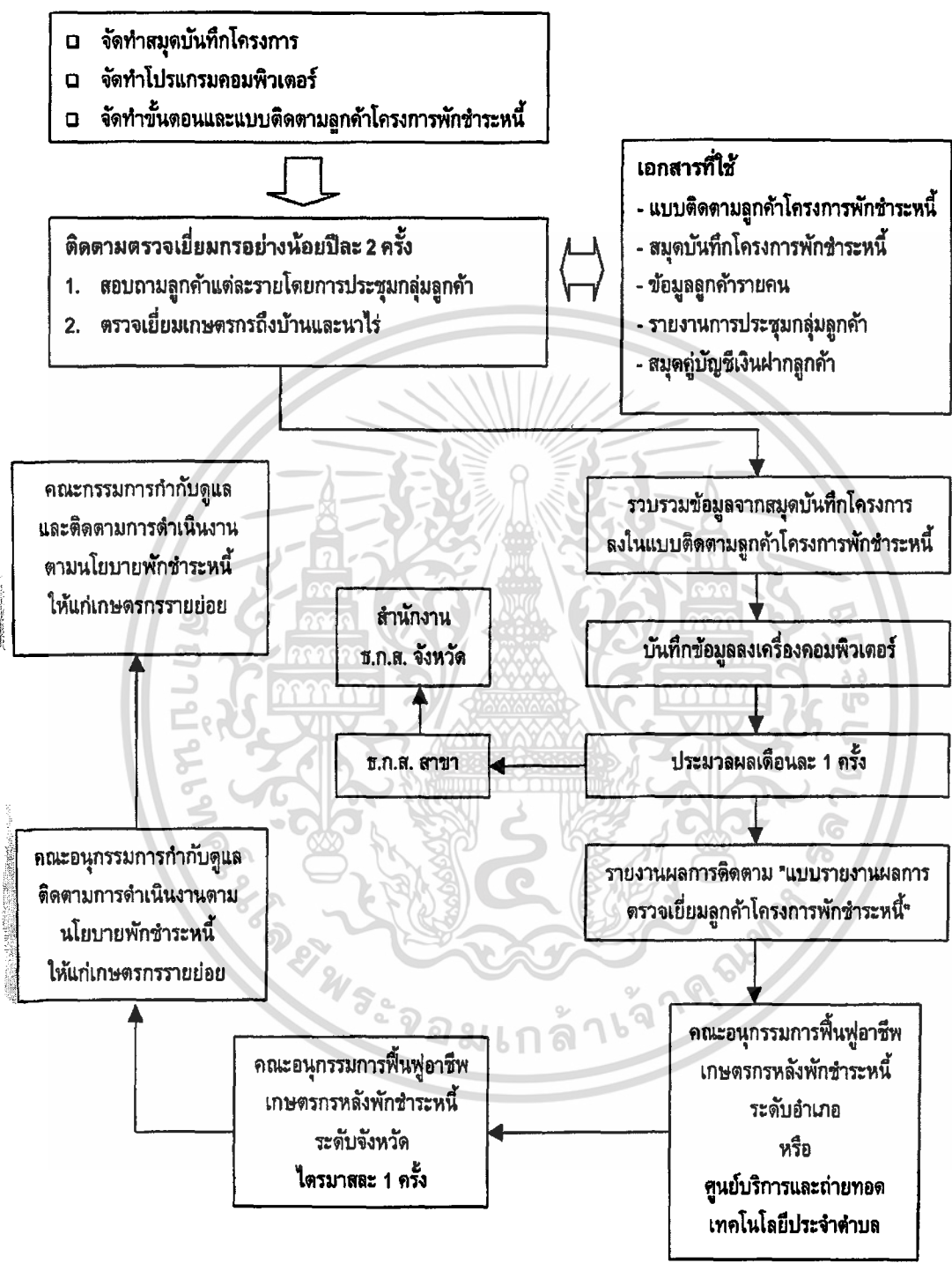
3. การประมวลผลข้อมูลและการรายงานผลการตรวจเยี่ยม หลังจากการตรวจเยี่ยมเกษตรกรแล้วสามารถแบ่งเกษตรกรเป็น 3 กลุ่ม ตามแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรตามกลุ่มปัญหา คือ

3.1 เกษตรกรที่มีเงินออมเพียงพอ ได้แก่ เกษตรกรที่มีกระแสเงินสด (net cash flow) ของครัวเรือนเป็นบวก และสามารถออมเงินได้ตามแผนการออมเงิน ตรวจเยี่ยมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และสนับสนุนกระตุ้นให้เกษตรกรออมเงินให้ได้ตามแผน

3.2 เกษตรกรที่มีเงินออมเพียงพอ ได้แก่ เกษตรกรที่มีกระแสเงินสด (net cash flow) ของครัวเรือนเป็นบวก และสามารถออมเงินได้ตามแผนการออมเงิน ติดตาม ดูแลและสนับสนุนเทคโนโลยีในการฟื้นฟูอาชีพตามที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนที่เกี่ยวข้อง

3.3 เกษตรกรกลุ่มที่ต้องปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่มีกระแสเงินสดสุทธิของครัวเรือนติดลบ ติดตาม ดูแลและสนับสนุนเทคโนโลยีในการฟื้นฟูอาชีพตามที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อสิ้นปีบัญชีจะมีการประเมินศักยภาพการชำระหนี้ในอนาคตของเกษตรกร โดยประเมินจากกระแสเงินสดสุทธิและความสามารถในการออม (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการประมวลข้อมูลโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ที่มา: (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การติดตามประเมินผล

ความสำเร็จของเกษตรกรในโครงการส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับ การติดตามประเมินผล ซึ่ง ธ.ก.ส. จะร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1. การติดตามและแนะนำกำกับเกษตรกรของ ธ.ก.ส. มีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือแนะนำด้านวิชาการในการประกอบอาชีพของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้แก่เกษตรกรได้ทันทั่วถึงก่อนที่จะเกิดความเสียหาย และยังสามารถป้องกันความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพของเกษตรกร โดย ธ.ก.ส. ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

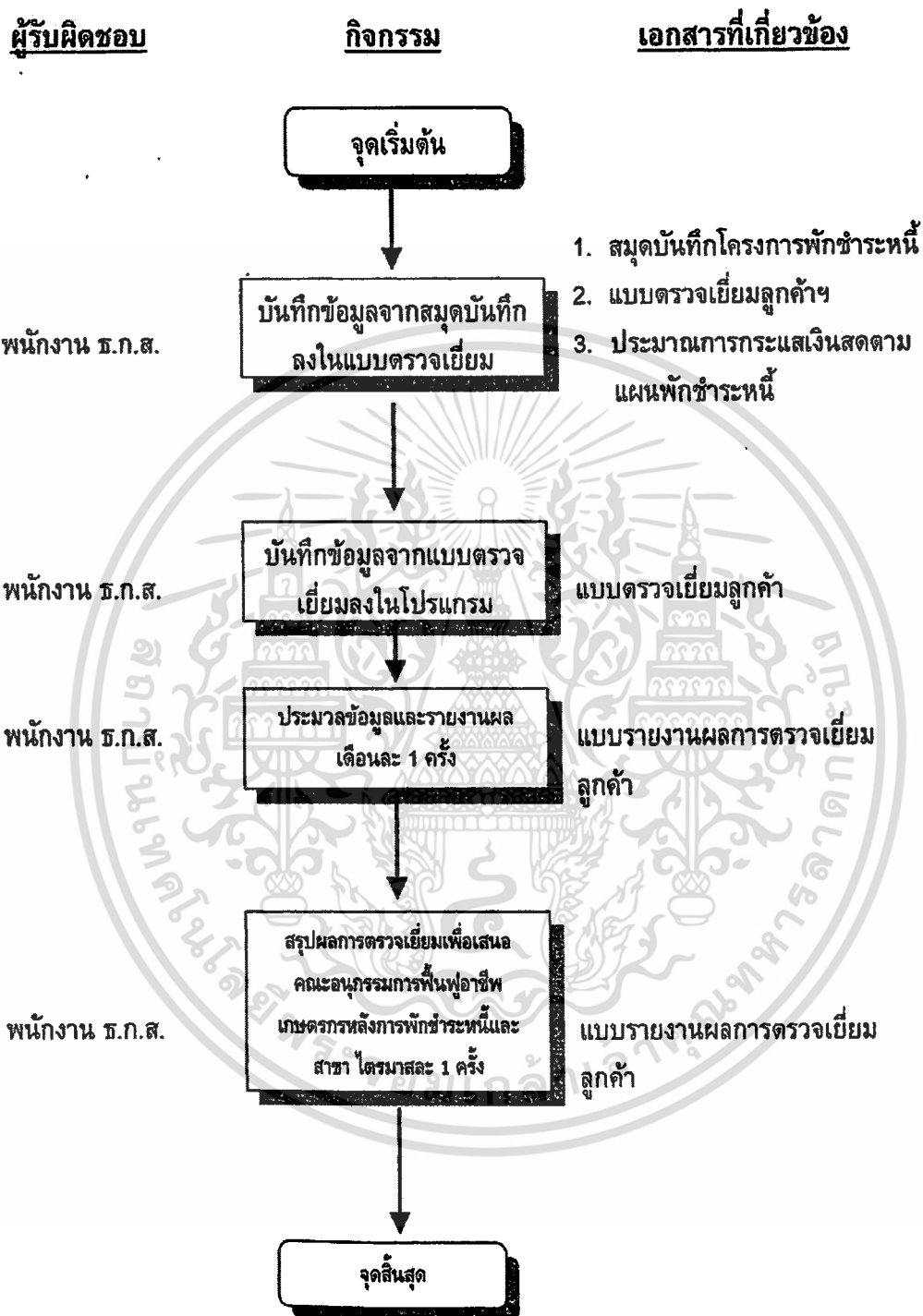
2. ประชุมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อซักซ้อมการดำเนินงานตามโครงการ รวมทั้ง สอบถามความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรคในการผลผลิตการตลาด

3. ติดตาม แนะนำกิจกรรมการผลิต และการออมเงินของเกษตรกรที่พักชำระหนี้ถึงบ้านและนาไร่ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยให้ข้อคิดเห็นและลงลายมือชื่อกำกับการตรวจเยี่ยมในสมุดเยี่ยมฟาร์มประจำตัวลูกค้า

4. ติดตามแนะนำกิจกรรมการผลิตของเกษตรกรที่ลดภาระหนี้ ถึงบ้านและนาไร่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5. สำนักงาน ธ.ก.ส.จังหวัดรายงานผลการผลิต ติดตามและแนะนำกำกับเกษตรกร รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขต่อคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ระดับจังหวัดเป็นประจำทุกไตรมาส

6. การประเมินผลความสำเร็จของเกษตรกร ธ.ก.ส. ต้องการสำรวจดูว่า งานหรือกิจกรรมในโครงการได้ดำเนินการตามที่วางแผนไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ รวมทั้งการชี้ปัญหา ข้อขัดข้องที่เกิดจากการดำเนินงานและเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหา โดย ธ.ก.ส. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษา หรือองค์กรที่ได้รับการยอมรับในด้านการวิจัยประเมินผล ร่วมกันกำหนดวิธีการและขอบเขตการประเมินผลจัดทำแบบสอบถาม จัดเก็บข้อมูลประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างการดำเนินตามโครงการ และหลังสิ้นสุดโครงการ พร้อมจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการกำกับดูแล และติดตามการดำเนินการตามนโยบายพักการชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยทุกปี (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการประเมินเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้
ที่มา: (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2545)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

สาระสำคัญของนโยบาย

นโยบายการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี ของรัฐบาลชุดปัจจุบันนี้ ได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงการคลัง โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จัดทำเป็นโครงการให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปีขึ้น และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีเงินออมและเงินลงทุนนำไปปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาอาชีพจนมีรายได้เพิ่มขึ้น และเพียงพอที่จะชำระหนี้เงินกู้ ธ.ก.ส. และสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติ เมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นเวลา 3 ปี นอกจากนี้รัฐบาลได้คาดหวังว่า โครงการนี้จะส่งผลต่อการบริโภคสินค้าและบริการภายในประเทศมากขึ้น ทำให้ตลาดในประเทศขยายตัวจนสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมได้ในที่สุด

ผลการดำเนินงานตามนโยบายในภาพรวม

แม้ว่านโยบายการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี จะมีความไม่เหมาะสมในหลายด้าน เช่น การวางนโยบายที่ขาดความรอบคอบ ความล่าช้าในการดำเนินงาน เป็นต้น แต่คณะรัฐมนตรีก็ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยนโยบายนี้เป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย และมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ จากการวิเคราะห์รายละเอียดของการนำนโยบายรัฐบาลไปปฏิบัติพบว่า มีความแตกต่างจากแนวทางการดำเนินงานที่ได้นำเสนอไว้หลายประการ โดยแบ่งการวิเคราะห์ รายละเอียดต่าง ๆ ได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้

ธ.ก.ส. ในฐานะผู้ปฏิบัติ ได้จัดทำโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี ทั้งนี้ ในส่วนของทางเลือกการพักชำระหนี้ เป็นการให้โอกาสแก่เกษตรกรที่ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ ให้ได้รับประโยชน์จากนโยบาย รวมทั้งการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้แล้ว และในส่วนของทางเลือกการลดภาระหนี้ นั้น เป็นการดำเนินการให้สิทธิประโยชน์แก่ลูกค้าชั้นดีที่สามารถชำระหนี้ได้ตามปกติ เพื่อเป็นมาตรการในการรักษาวินัยทางการเงินของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.

การดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ตามโครงการนี้มีความแตกต่างจากนโยบายของรัฐบาลในเบื้องต้น ที่ต้องการให้มีการพักชำระหนี้เพียงอย่างเดียว เนื่องจาก ธ.ก.ส. ได้เล็งเห็นความสำคัญของลูกค้าชั้นดีที่ยังสามารถชำระหนี้ได้ตามปกติ จึงได้จัดสิทธิประโยชน์ให้เช่นเดียวกับลูกค้าที่เข้าโครงการพักชำระหนี้ ทั้งนี้ หากดำเนินการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเพียงอย่างเดียว นั้น อาจส่งผลให้เกษตรกรทั้งสองกลุ่มเข้าโครงการพักชำระหนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะเป็นภาระแก่รัฐบาลเอง ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อชดเชยรายได้ดอกเบี้ยเงินกู้ให้แก่ ธ.ก.ส. และอาจก่อให้เกิดปัญหาการเสียวินัยทางการเงินของเกษตรกรในทุกระดับ อีกทั้งยังทำให้ขาดแคลนปริมาณเงินที่หมุนเวียนอยู่ในระบบการเงินของ ธ.ก.ส. และระบบเศรษฐกิจภาคการเกษตรของประเทศอีกด้วย เนื่องจาก ธ.ก.ส. ไม่สามารถปล่อยสินเชื่อให้แก่เกษตรกรรายย่อยเพื่อใช้ในการลงทุนเพิ่มเติมได้

ดังนั้น ธ.ก.ส. จึงได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ว่าต้องเป็นเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้ ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 วงเงินกู้รวมกันทุกสัญญาไม่เกิน 100,000 บาท และต้องมีเหตุสุจริตและความจำเป็นในการขอพักชำระหนี้เท่านั้น สำหรับผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวจะ ไม่ได้รับการพิจารณาเข้าร่วมในโครงการพักชำระหนี้ หรือลดภาระหนี้ ซึ่งนับว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมเนื่องจากคุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายดังกล่าว สอดคล้องกับคุณลักษณะของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ที่กู้เงินโดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน จะสามารถกู้เงินได้ในวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท ซึ่งทำให้กลุ่มเป้าหมายของการดำเนินงานตามโครงการมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อเทียบกับแนวทางการดำเนินงาน หรือเจตนารมณ์ในเบื้องต้นของรัฐบาลที่ ต้องการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ทุกราย โดยไม่ได้พิจารณาถึงวงเงินกู้และความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรแต่ละราย

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ ได้รับสิทธิประโยชน์ในการฟื้นฟูอาชีพตามแผนการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการออมเงิน ได้รับดอกเบี้ยเพิ่มในอัตราร้อยละ 1 ต่อปีจากอัตราปกติเป็นเวลา 3 ปี แต่จะไม่มีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิทธิกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ตลอดระยะเวลาการพักชำระหนี้ ซึ่งการพักชำระหนี้ดังกล่าวรัฐบาลจะต้องชดเชยรายได้ดอกเบี้ยเงินกู้ให้แก่ ธ.ก.ส. ในอัตราร้อยละ 8 ต่อปี แทนผู้พักชำระหนี้

สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้ จะได้รับการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต้องจ่ายแก่ ธ.ก.ส. ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี และการออมเงิน ได้รับดอกเบี้ยเพิ่มในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี จากอัตราปกติเป็นเวลา 3 ซึ่งการลดภาระหนี้ดังกล่าวรัฐบาลจะต้องชดเชยรายได้ดอกเบี้ยเงินกู้ให้แก่ ธ.ก.ส. ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี แทนผู้ถูกลดภาระหนี้

ผลการดำเนินงานในภาพรวมตามนโยบายของรัฐบาล จึงมีเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีคุณสมบัติและได้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ จำนวนทั้งสิ้น 2,368,412 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.74 ของจำนวนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. และคิดเป็นร้อยละ 47.31 ของจำนวนเกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากเงินกู้ของ ธ.ก.ส. (ได้แก่ เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สมาชิกสหกรณ์การเกษตร และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้ที่มีคุณสมบัติเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้กับ ธ.ก.ส. นั้นมีจำนวนน้อยกว่าที่ประกาศไว้ในช่วงหาเสียงเลือกตั้งที่บอกว่าจะพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อย จำนวนประมาณ 25-30 ล้านคน

โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรรายย่อย

โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ นับเป็นหัวใจสำคัญของนโยบายการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี เนื่องจากหลังจากการพักชำระหนี้แล้ว เกษตรกรต้องได้รับการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้และพฤติกรรมกรอมอย่างเหมาะสม และยั่งยืน รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ไม่ให้หมกมุ่นในการพนันและอบายมุขอื่น ๆ แล้ว จะทำให้เกษตรกรที่เข้าโครงการพักชำระหนี้ฯ ไม่สามารถมีเงินมาชำระหนี้คืนแก่ ธ.ก.ส. ในปีถัดไปได้

ผลการดำเนินงานตามโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย

ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544 มีเกษตรกรลูกค้าสมัครใจเข้าร่วมโครงการรวม 2,254,792 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.20 ของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการ 2,368,412 ราย จำแนกเป็น

1. เกษตรกรที่ขอพักชำระหนี้ 1,155,360 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.24 ของเกษตรกรที่สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เกษตรกรที่ขอลดภาระหนี้ 1,099,432 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.76 ของเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

จำนวนหนี้เงินกู้ตามโครงการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวข้างต้นจำนวนทั้งสิ้น 90,672 ล้านบาท จำแนกเป็นพักชำระหนี้ 53,710 ล้านบาท (ร้อยละ 59.23) และลดภาระหนี้ 36,962 ล้านบาท (ร้อยละ 40.77) และมีเกษตรกรที่ยังไม่แจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 113,620 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.80 ของเกษตรกรที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 2,368,412 ราย ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากการไปรับจ้างทำงานต่างจังหวัดและไม่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 สาเหตุที่เกษตรกรยังไม่เข้าร่วมโครงการ

สาเหตุที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการ	จำนวนราย	ร้อยละ
ลูกค้ำมีเหตุพิศปกติส่วนตัว (ตาย บวช ไม่สึก ถูกดำเนินคดี ต้องโทษจำคุก ป่วยหนัก)	3,627	3.19
ไปรับจ้างทำงานต่างจังหวัด	77,979	68.63
ไปรับจ้างทำงานต่างประเทศ	2,060	1.82
ลูกค้ำไม่ประสงค์ที่จะเข้าร่วมโครงการ	23,784	20.93
ที่ประชุมกลุ่มลูกค้ำมีมติไม่รับรองให้เข้าร่วมโครงการ	6,170	5.43
รวม	113,620	100

ที่มา: (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2545)

ผลการดำเนินงานตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรภายหลังการพักชำระหนี้ เป็นเงื่อนไขที่กำหนดให้เกษตรกรที่ขอพักชำระหนี้ทุกรายจะต้องเข้า โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรภายหลังการพักชำระหนี้ ดังนั้น ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2544 มีเกษตรกรแสดงความจำนงเข้าร่วมการฟื้นฟูอาชีพแล้ว จำนวน 833,658 รายรวมเป็นเงินงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนทั้งสิ้นจำนวน 3,324.43 ล้านบาท จำแนกเป็นการขอรับการสนับสนุนตามแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี จำนวน 729,801 ราย จำนวนเงิน 1,551.69 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในการค้า ไม่ว่ากรรมใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ล้านบาท และขอรับการสนับสนุนตามแผนลงทุนฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร จำนวน 587,309 ราย จำนวนเงิน 1,772.74 ล้านบาท โดยคณะกรรมการบริหารโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ได้พิจารณาจัดสรร และโอนเงินงบประมาณดังกล่าวให้แก่จังหวัดเพื่อดำเนินงานตามแผนแต่การดำเนินงานตามขั้นตอนดังกล่าว มีปัญหาเกิดขึ้นหลายอย่าง ได้แก่ โครงการมีความล่าช้าในขั้นตอนของการดำเนินงาน คณะกรรมการในการดำเนินงานมีหลายชุด เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานไม่เข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน รวมไปถึงการทำแผนงานในการบริหารงานที่ยุ่งยากมีรายละเอียดมากจนเจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว

**ผลการศึกษาการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
ในพื้นที่ตำบลข้างกลาง กิ่งอำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช**

ผลการศึกษาการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของเกษตรกรในพื้นที่ ต.ข้างกลาง กิ่ง อ.ข้างกลาง จ. นครศรีธรรมราช ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของลูกค้า

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา มีดังนี้

เพศ

เกษตรกร ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55.42 เป็นเพศชาย ส่วนเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.58 (ตารางที่ 3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 เพศของเกษตรกร

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	46	55.42
หญิง	37	44.58
รวม	83	100.00

อายุ

เกษตรกรส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 55.42 มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี รองลงมาร้อยละ 39.76 เป็นช่วงอายุมากกว่า 50 ปี (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 อายุของเกษตรกร

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
30-39 ปี	4	4.82
40-49 ปี	46	55.42
50 ปีขึ้นไป	33	39.76
รวม	83	100.00

ระดับการศึกษา

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการคิดเป็นร้อยละ 50.60 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และรองลงมาคิดเป็นร้อยละ 34.94 อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 9.64 ระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 3.61 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.20 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	42	50.60
มัธยมศึกษาตอนต้น	29	34.94
ปริญญาตรี	1	1.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	8	9.64
อนุปริญญา/ปวส.	3	3.61
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
รวม	83	100.00

ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ประกอบด้วย ประเภทชั้นลูกค้าของ ธ.ก.ส. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จำนวนหนี้สิน ก่อนเข้าร่วมโครงการ กิจกรรมที่เข้าร่วมในปี 2544-2545 ปัจจัยสนับสนุนที่ได้รับ ผลผลิตที่ได้ การจัดจำหน่าย และ ยอดเงินออม มีดังนี้

ประเภทชั้นลูกค้าของ ธ.ก.ส.

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ทั้งหมด เป็นลูกค้าชั้นปกติของ ธ.ก.ส. คือ เป็นลูกค้าที่ ขึ้นทะเบียนใหม่หรือเป็นลูกค้าเก่าที่มีปัญหาหนี้ค้างแต่สามารถชำระหนี้ที่ค้างได้ครบถ้วน หรือ ลูกค้าที่มีเหตุจำเป็นอันควรผ่อนผันและได้รับอนุมัติให้ผ่อนผันจาก ธ.ก.ส. แล้วตามแต่กรณีของ เกษตรกรแต่ละราย (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ประเภทชั้นลูกค้า

ชั้นลูกค้า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชั้นปกติ	83	100.00
รวม	83	100.00

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่คิดเป็น ร้อยละ 74.70 มีแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตร ขณะที่ร้อยละ 25.30 ไม่มีแหล่งน้ำเพื่อทำการเกษตร (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	62	74.70
ไม่มี	21	25.30
รวม	83	100.00

สภาพหนี้สินโดยทั่วไปก่อนเข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการ มีหนี้สินก่อนเข้าร่วมโครงการเฉลี่ย รายละ 47,048 บาท โดยทั้งหมดเป็นหนี้ที่เกิดกับ ธ.ก.ส. ซึ่งจากการสำรวจพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้เฉพาะกับ ธ.ก.ส. เท่านั้น เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีฐานะค่อนข้างยากจนจึงไม่มีความสามารถที่จะทำการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนในระบบแหล่งอื่น ๆ ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมที่เข้าร่วมโครงการในปี 2544-2545

ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้ร่วมทำกิจกรรมตามแผนฟื้นฟูอาชีพ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มอาชีพ คือ เลี้ยงปลา ปลูกผัก และเลี้ยงไก่ โดยกิจกรรมที่เกษตรกรสนใจทำมากที่สุด คือ เลี้ยงไก่ จำนวน 30 ราย คิดเป็น ร้อยละ 36.14 รองลงมา คือ ปลูกผัก จำนวน 29 ราย คิดเป็น ร้อยละ 34.94 และสุดท้าย คือ เลี้ยงปลา จำนวน 24 ราย คิดเป็น ร้อยละ 28.92 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้

กิจกรรมที่เข้าร่วม โครงการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เลี้ยงไก่	30	36.14
ปลูกผัก	29	34.94
เลี้ยงปลา	24	28.92
รวม	83	100.00

ปัจจัยสนับสนุนที่เกษตรกรได้รับ

เมื่อเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้ เกษตรกรจะได้รับปัจจัยสนับสนุน ตามกิจกรรมที่ได้เข้าร่วม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเลี้ยงปลา จะได้รับเงินจำนวน 3,000 บาท โดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของ ธ.ก.ส. ตามรายชื่อสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มเลี้ยงไก่ จะได้รับเงินจำนวน 3,000 บาท เช่นเดียวกับกลุ่มเลี้ยงปลา โดยการโอนเงินเข้าบัญชีเช่นเดียวกัน ส่วนกลุ่มกิจกรรมปลูกผักจะได้รับ พันธุ์ผัก 1 ชุด ปุ๋ยน้ำชีวภาพและเงิน จำนวน 1,260 บาท

ผลผลิตที่ได้

ถึงแม้ว่าเวลาจะล่วงเลยมากกว่า 1 ปีแล้วผู้เข้าร่วมโครงการ เพิ่งจะได้รับปัจจัยสนับสนุนและ เพิ่งเริ่มทำกิจกรรม จึงยังไม่มีผลผลิตเกิดขึ้นเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วม โครงการส่วนใหญ่ จะทำกิจกรรมที่เลือกเข้าโครงการอยู่แล้ว โดยผลผลิตที่มีจึงเป็นของเดิมหรืออาชีพเสริมที่ทำอยู่ก่อน แต่ก็มืออยู่เพียงเล็กน้อยที่เกิดจากปัจจัยสนับสนุน เช่น ในกลุ่มของกิจกรรมปลูกผัก เป็นต้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่สามารถให้ผลผลิตที่รวดเร็วกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่ได้นำผลผลิตที่ได้ใช้บริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ไม่เพียงพอที่จะนำออกจำหน่าย

การจัดจำหน่ายผลผลิต

เนื่องจากเกษตรกรยังไม่มีผลผลิตหรือผลผลิตที่ได้มีปริมาณไม่มากพอที่จะจัดจำหน่ายได้ในส่วนของกิจกรรมการจัดจำหน่ายผลผลิตจึงยังไม่เกิดขึ้น แต่จากการสอบถามผู้เข้าร่วมโครงการพบว่า ถ้ามีผลผลิตจำนวนเพียงพอที่จะจัดจำหน่ายก็จะนำผลผลิตไปขายเอง หรือเร่ขายตามบ้านหรือตลาดชุมชน (ตลาดนัด) เพราะจะขายได้ราคาดีกว่าที่พ่อค้ามารับซื้อ

ปริมาณเงินออม

ณ วันที่ทำการสำรวจ (4 พฤศจิกายน 2545) ผู้เข้าร่วมโครงการ คิดเป็นร้อยละ 69.88 ที่มีเงินออมอยู่กับ ธ.ก.ส.เพื่อนำไปชำระหนี้เพื่อสิ้นสุดโครงการ โดยมีเงินออมเฉลี่ย รายละ 1,719 บาท ส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 30.12 ยังไม่มีเงินออม (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ปริมาณเงินออม

ปริมาณเงินออม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	57	69.88
ไม่มี	26	30.12

ปริมาณเงินออมของเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการ

1. การทดสอบความแตกต่างของการออมเงิน

H_0 : เงินออมของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 รูปแบบไม่แตกต่างกัน

H_a : เงินออมของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 รูปแบบแตกต่างกัน

2. กำหนดระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

3. สถิติที่ใช้ F-Distribution

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. วิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม MINITAB

One-way ANOVA: C4 versus C1

Analysis of Variance for C4

Source	DF	SS	MS	F	P
C1	2	275410	137705	0.04	0.962
Error	80	284353747	3554422		
Total	82	284629157			

Individual 95% CIs For Mean
Based on Pooled StDev

Level	N	Mean	StDev	CI Lower	CI Upper
1	24	1792	1939	1398	2186
2	30	1730	2046	1324	2136
3	29	1648	1653	1317	1979

Pooled StDev = 1885 1000 1500 2000 2500

ผลที่ได้ มีค่า $F = 0.04$ และ Sig เท่ากับ 0.96 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานหลัก ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า เงินออมของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 รูปแบบ ไม่แตกต่างกัน

ในส่วนของสมมติฐานข้อที่สอง คือการตรวจสอบ กำกับ ดูแลและสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนิน โครงการทุกส่วน ซึ่งจากการสำรวจพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการติดตามดูแลเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการ ทำให้เกษตรกรไม่มีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน และปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดรายได้และมีเงินออมจนสามารถชำระหนี้ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ

วิจารณ์ผลการศึกษา

1. ปริมาณเงินออม

ปริมาณเงินออมเมื่อเทียบกับยอดหนี้ของเกษตรกรนับว่ามีจำนวนน้อยมากซึ่งสวนทางกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะช่วยให้เกษตรกรมีเงินออมจนสามารถชำระหนี้ ธ.ก.ส. เมื่อสิ้นสุดเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการ และเนื่องจากการศึกษา พบว่า เกษตรกรในชนบทมีนิสัยที่ไม่ชอบออมเงินและมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยจึงทำให้โครงการพักรงระหนี่เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาหนี้สินในระบบของเกษตรกรเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบของเกษตรกร เพราะเกษตรกรต้องหาเงินมาชำระหนี้ ธ.ก.ส. เมื่อสิ้นสุดโครงการพักรงระหนี่ เนื่องจากโครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักรงระหนี่ไม่ประสบผลสำเร็จ เกษตรกรไม่มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้ และต้องตกอยู่ในวงจรแห่งความยากจนต่อไป

2. ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.1 ลักษณะของนโยบาย มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของเกษตรกรที่มีหนี้สินอยู่เป็นจำนวนมากและค่านิยมของคนชนบทที่ชอบของฟรีแต่ขาดความมานะอดทน แต่การปฏิบัติงานของโครงการมีความไม่เหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ขาดการทดลองปฏิบัติ ความล่าช้าในการดำเนินโครงการ และขาดการส่งข้อมูลย้อนกลับระหว่างผู้บริหารและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

2.2 โครงการมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แต่ยากในการปฏิบัติ เพราะอาชีพเกษตรกรรกรรมาหากที่ จะได้รับผลตอบแทน การเป็นหนี้ค้ำชำระเป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพในการผลิตเป็นอย่างดี

2.3 ความเป็นไปได้ทางเทคนิคหรือทฤษฎี นโยบายไม่มีความยุ่งยากซับซ้อนแต่มีปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะขอบเขตของโครงการมีความกว้างมาก

2.4 ความเพียงพอของทรัพยากร มีปัญหาในส่วนของกำลังคนที่มีไม่เพียงพอที่จะออกติดตาม และวิเคราะห์สถานการณ์ของเกษตรกรเป็นรายบุคคล

2.5 ลักษณะของหน่วยงานที่ปฏิบัติ มีหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ถึงแม้จะนำงบประมาณไปรวมใช้ในจุดเดียวกัน คือ สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่ผู้ปฏิบัติงานจริงมาจากหลายสังกัด ไม่สามารถดูแลให้ทั่วถึง ขาดการจัดระบบตามแนวทางที่วางไว้แต่ใช้แนวทางการปฏิบัติรูปแบบเดียวกันครอบคลุมทุกกลุ่มเกษตรกร

2.6 ทศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยปฏิบัติมีเป้าหมายหลัก คือ การให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพื่อผลักดันให้โครงการสามารถเป็นไปได้เท่านั้น ไม่ได้หวังผลให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง ส่วนเกษตรกรยังมีความเชื่อสุดท้ายว่ารัฐบาลจะยกหนี้ให้

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ช.ก.ส. ได้ดำเนินการตามนโยบายโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกร โดยเปิดทางเลือกให้กับเกษตรกรได้ประเมินตัวเองและตัดสินใจเองว่าจะเลือกเข้าร่วมกับโครงการใด ระหว่าง “การพักชำระหนี้” คือ เกษตรกรหยุดพักการจ่ายทั้งดอกเบี้ยและเงินต้นให้กับ ช.ก.ส. ตลอดระยะเวลาโครงการ 3 ปี ในระหว่างนี้รัฐบาลเป็นผู้รับภาระดอกเบี้ยทั้งหมด แทนเกษตรกรกับ “การลดภาระหนี้” คือ เกษตรกรยังต้องส่งคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยทุกปี แต่จะได้รับการลดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 เป็นเวลา 3 ปี โดยที่รัฐบาลจะเป็นผู้รับภาระดอกเบี้ยในส่วนที่ลดลงให้กับ ช.ก.ส. แทนเกษตรกรเช่นเดียวกัน โดยผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2544 มีเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ส. เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 2,274,713 ราย จำนวนหนี้ 90,324 ล้านบาท เป็นเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ส. ที่ขอพักชำระหนี้ 1,164,061 ราย จำนวนเงิน 52,379 ล้านบาท และเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ส. ที่ขอลดภาระหนี้ 1,110,652 ราย จำนวนเงิน 37,944 ล้านบาท

ในส่วนของการทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ โดยมีการแยกกลุ่มลูกค้าออกเป็น 3 กลุ่ม ตามศักยภาพดังนั้น กลุ่มที่มีเงินออมเพียงพอจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ เพื่อกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดการพัฒนาด้านแนวคิด วิธีการที่เป็นระบบ มีการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านวิชาชีพ เศรษฐกิจ การตลาด การผลิต กลุ่มที่มีเงินออมไม่เพียงพอจะต้องมีการวางระบบการสนับสนุน และฟื้นฟูการประกอบอาชีพในหลายด้านหรือหลายวิธีการ แต่จะต้องมีการวางระบบช่วยเหลือลูกค้าเหล่านี้ร่วมกับส่วนงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยอาจใช้วิธีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนมาใช้ เพื่อหาข้อมูลที่แท้จริง ความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น ๆ มาวิเคราะห์ และวางแผนแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และควรมีการพัฒนาทางด้านจิตใจ การพัฒนาความรู้เช่นเดียวกับกลุ่มแรก มีการสนับสนุนทางด้านปัจจัยการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า เพื่อให้ลูกค้ากลุ่มนี้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีเหลือเพียงพอแก่การออม ลูกค้ากลุ่มนี้อาจต้องใช้ระยะเวลาและงบประมาณในการสนับสนุนการฟื้นฟูมากกว่ากลุ่มแรก และกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มที่เข้าโครงการปรับโครงสร้างหนี้ของ ช.ก.ส. ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนและฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการพัฒนาและยกระดับจิตใจให้เข้มแข็ง สนับสนุนและพัฒนาความรู้ทางการผลิต การตลาดส่งเสริมอาชีพใหม่ ๆ เพื่อให้มีรายได้เสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การช่วยเหลือทางการเงิน การตลาด การสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการ

การศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้ในพื้นที่ ต.ช้างกลาง กิ่ง อ.ช้างกลาง จ.นครศรีธรรมราช มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้คืน ธ.ก.ส. ได้เมื่อสิ้นสุดโครงการ เนื่องจากจำนวนเงินออมของเกษตรกรมีน้อยกว่าที่วัตถุประสงค์ของโครงการได้กำหนดไว้และน้อยมากเมื่อเทียบกับยอดหนี้ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่เกษตรกรได้รับการสนับสนุนโครงการตามกิจกรรมที่เกษตรกรเลือกไม่สามารถสร้างเงินออมได้ และเกษตรกรทั้ง 3 กลุ่มกิจกรรมมีเงินออมที่ไม่ต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรมีนิสัยไม่ออมเงิน คือ ไม่ชอบเก็บเงินไว้มักจะนำเงินมาใช้จ่าย หรือทำอย่างกิจกรรมทำให้เกษตรกรไม่สามารถออมเงินได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมไปถึงปัญหาการบริหารโครงการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กล่าวคือ ไม่มีการตรวจเยี่ยมและติดตามเกษตรกรอย่างใกล้ชิด ทำให้เกษตรกรไม่สนใจที่จะปฏิบัติตามและการปฏิบัติไม่เป็นตรงตามแผนการของโครงการที่กำหนดไว้ กิจกรรมที่เกษตรกรเข้าร่วมไม่ก่อให้เกิดรายได้ทำให้เกษตรกรไม่มีเงินออม ดังนั้น จึงคาดการณ์ได้ว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วเกษตรกรจะใช้หนี้ ธ.ก.ส. โดยไม่ได้ใช้เงินที่เกิดจากการออมในระหว่างร่วมโครงการ และการทบทวนนโยบายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรมิได้ก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจตามที่รัฐบาลคาดหวังไว้

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ ธ.ก.ส. และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะต้องดำเนินการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรอย่างเต็มที่ โดยการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่ใช่เพียงแต่การพักชำระหนี้ โดยรัฐบาลรับผิดชอบดอกเบี้ยแทนเกษตรกรเป็นเวลา 3 ปีเท่านั้น รวมทั้งควรมีการสร้างจิตสำนึกให้เกษตรกรมีความรับผิดชอบต่อหนี้สินที่ตนเองก่อขึ้นด้วย

2. ควรมีการประสานงานการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ เพราะการดำเนินงานที่ล่าช้าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้โครงการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

3. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มีบทบาทในการดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรตามโครงการ แต่ในปัจจุบันยังมีไม่ครบทุกตำบล และมีบทบาทน้อยในการให้ความช่วยเหลือ จึงควรเร่งจัดตั้งให้ครบทุกตำบล และทำความเข้าใจกับเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรเกี่ยวกับหน้าที่ และบทบาทของหน่วยงานให้มากกว่านี้เพื่อที่จะได้ให้ความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่

4. เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินโครงการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีความตั้งใจจริงในการที่จะฟื้นฟูอาชีพ รวมถึงต้องมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการ และการรักษาวินัยทางการเงินของตน เพื่อที่จะสามารถชำระหนี้คืนได้ในปีที่ 4 และมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5. ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถประเมินผลสำเร็จของการดำเนินโครงการได้แต่รัฐบาลจึงควรต้องกับติดตาม อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้ และทราบถึงปัญหาและอุปสรรคเพื่อที่จะสามารถทำการแก้ไขได้ทัน

6. รัฐบาลยังไม่ควรขยายผลการดำเนินงานไปยังกลุ่มอื่น ๆ ที่มีการเรียกร้อง เนื่องจากโครงการยังไม่สามารถประเมินผลได้ว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ คຸ້ມຄ່າกับการลงทุนหรือไม่ เพราะหากโครงการประสบกับความล้มเหลวก็จะเป็นการสูญเปล่งเงินงบประมาณอันเป็นภาษีของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา โทวีศิษฐ์ชัย. 2535. การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กัมปนาท เพ็ญสุภา. 2536. การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอบ้านดง จังหวัดพิจิตร. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จดหมายข่าวเกษตรและสหกรณ์. 2545 ก. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพมหานคร: มีนาคม: น.6.
- จดหมายข่าวเกษตรและสหกรณ์. 2545 ข. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพมหานคร: เมษายน: น.6.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2545. เอกสารโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (อัดสำเนา)
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2544. คำถาม— คำตอบโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (อัดสำเนา)
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2545. “บทความส่งเสริมการเกษตร”. <http://www.doae.go.th>.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2545. “โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.” <http://www.baac.or.th>.

สื่อเกษตร. 2545. “โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร” <http://www.agmassmedia.com>.

สื่อเกษตร. 2545. “โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร” <http://www.agmassmedia.com>.

ธนาคารกรุงไทย. 2545. “การพักชำระหนี้และลดภาระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร” <http://www.ktb.co.th>.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. “ไขข้อข้องใจเกษตรกร” <http://www.moac.go.th>.

นิพนธ์ พัวพงศกร. 2530. พฤติกรรมและอัตราดอกเบี้ยของตลาดสินเชื่อในระบบในชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาถ. 2531. บทบาทของธ.ก.ส. กับการดำเนินงานด้านสินเชื่อเพื่อการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มรกต กันทะมา. 2531. ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มงคล การดี. 2541. ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ยวดี พุทธระภูล. 2539. การชำระคินสินเชื้อของเกษตรกรลูกค้า ฐ.ก.ศ. ในจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ด.

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักบริหารโครงการตามนโยบาย. 2545. คู่มือการเตรียมความพร้อมของเกษตรกร.

กรุงเทพมหานคร: (ไม่ระบุสำนักพิมพ์)

อำนาจ ทองเบ็ญญ์. 2543. การพัฒนานโยบายแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกร. กรุงเทพมหานคร:

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

เลขที่แบบสอบถาม _____

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาผลการเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพหลังการพักชำระหนี้

กำขี้แฉง กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลง () หน้าข้อความที่ท่านต้องการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อ - สกุล _____

2. บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ตำบล _____
อำเภอ / กิ่งอำเภอ _____ จังหวัด _____

3. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

4. อายุ

() 1. ต่ำกว่า 20 ปี

() 4. 40-49 ปี

() 2. 20-29 ปี

() 5. 50 ปีขึ้นไป

() 3. 30-39 ปี

5. ระดับการศึกษา

() 1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า

() 4. อนุปริญญา/ปวส.

() 2. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 5. ปริญญาตรี

() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

() 6. อื่น ๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. กิจกรรมที่เข้าร่วมโครงการ

กิจกรรมที่เข้าร่วม โครงการ ฯ ปี 2544

กิจกรรมด้านพืช

ชื่อกิจกรรม _____

ปัจจัยที่ได้รับ		ผลผลิตที่ได้			ผลการจำหน่าย	
ชนิด	จำนวน	รวม (กก.)	บริโภค (กก.)	จำหน่าย (กก.)	กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)
1.						
2.						
3.						
4.						

กิจกรรมด้านการเลี้ยงสัตว์

ชื่อกิจกรรม _____

ปัจจัยที่ได้รับ		ผลผลิตที่ได้			ผลการจำหน่าย	
ชนิด	จำนวน	รวม (กก.)	บริโภค (กก.)	จำหน่าย (กก.)	กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)
1.						
2.						
3.						
4.						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมด้านประมง

ชื่อกิจกรรม _____

ปัจจัยที่ได้รับ		ผลผลิตที่ได้			ผลการจำหน่าย	
ชนิด	จำนวน	รวม (กก.)	บริโภค (กก.)	จำหน่าย (กก.)	กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)
1.						
2.						
3.						
4.						

กิจกรรมด้านอื่นๆ

ชื่อกิจกรรม _____

ปัจจัยที่ได้รับ		ผลผลิตที่ได้			ผลการจำหน่าย	
ชนิด	จำนวน	รวม (กก.)	บริโภค (กก.)	จำหน่าย (กก.)	กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)
1.						
2.						
3.						
4.						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมที่เข้าร่วม โครงการ ฯ ปี 2545

กิจกรรมด้านพืช

ชื่อกิจกรรม _____

ปัจจัยที่ได้รับ		ผลผลิตที่ได้			ผลการจำหน่าย	
ชนิด	จำนวน	รวม (กก.)	บริโภค (กก.)	จำหน่าย (กก.)	กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)
1.						
2.						
3.						
4.						

กิจกรรมด้านสัตว์

ชื่อกิจกรรม _____

ปัจจัยที่ได้รับ		ผลผลิตที่ได้			ผลการจำหน่าย	
ชนิด	จำนวน	รวม (กก.)	บริโภค (กก.)	จำหน่าย (กก.)	กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)
1.						
2.						
3.						
4.						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมด้านประมง

ชื่อกิจกรรม _____

ปัจจัยที่ได้รับ		ผลผลิตที่ได้			ผลการจำหน่าย	
ชนิด	จำนวน	รวม (กก.)	บริโภค (กก.)	จำหน่าย (กก.)	กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)
1.						
2.						
3.						
4.						

กิจกรรมด้านอื่นๆ

ชื่อกิจกรรม _____

ปัจจัยที่ได้รับ		ผลผลิตที่ได้			ผลการจำหน่าย	
ชนิด	จำนวน	รวม (กก.)	บริโภค (กก.)	จำหน่าย (กก.)	กำไร (บาท)	ขาดทุน (บาท)
1.						
2.						
3.						
4.						

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร

- มีพ่อค้ามารับซื้อ
- เกษตรกรนำไปขายเอง
- ตลาดท้องถิ่น
- ตลาดต่างจังหวัด

6. ยอดเงินฝากของเกษตรกร ณ วันที่ทำการสำรวจ

- ธกส. จำนวน _____ บาท
- สหกรณ์ จำนวน _____ บาท
- ธนาคารพาณิชย์ จำนวน _____ บาท
- กลุ่ม (ระบุ) _____ จำนวน _____ บาท
- อื่น ๆ (ระบุ) _____ จำนวน _____ บาท

ขอขอบคุณ
ผู้ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้